

Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS

ATHANASIOS RANTOS

15 päivänä joulukuuta 2022¹

Asia C-124/21 P

**International Skating Union
vastaan**

Euroopan komissio

Muutoksenhaku – Kilpailu – Kansainvälisen urheiluliiton, joka sekä käyttää sääntelyvaltaa että harjoittaa taloudellista toimintaa, käyttöön ottama säännöstö – Kilpailujen järjestämislupia, urheilijoiden osallistumisesta kilpailuihin ja välimiesmenettelyä riitojen ratkaisukeinona koskevat säännöt – SEUT 101 artiklan 1 kohta – Tarkoitukseen perustuva kilpailunrajoitus – Oikeuttamisperuste

I Johdanto

1. International Skating Union (kansainvälinen luisteluliitto, jäljempänä ISU tai valittaja) vaatii valituksessaan unionin tuomioistuinta kumoamaan osittain Euroopan unionin yleisen tuomioistuimen 16.12.2020 antaman tuomion International Skating Union v. komissio (T-93/18, EU:T:2020:610; jäljempänä valituksenalainen tuomio), jolla kyseinen tuomioistuin on osittain hylännyt ISUn kanteen, jossa se vaati unionin yleistä tuomioistuinta kumoamaan SEUT 101 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä 8.12.2017 annetun Euroopan komission päätöksen C(2017) 8230 final (asia AT/40208 – Kansainvälisen luisteluliiton osallistumissäännöt; jäljempänä riidanalainen päätös).

2. Samanaikaisesti väliintulijoina ensimmäisessä oikeusasteessa esiintyneet kaksi urheilijaa, jotka olivat tehneet kantelun, jonka perusteella komissio aloitti menettelyn ISUa vastaan, eli Tuitert ja Kerstholt, ja European Elite Athletes Association (Eurooppalaisten huippu-urheilijoiden yhdistys; jäljempänä väliintulijat ja liitännäisvalituksen valittajat) ovat tehneet liitännäisvalituksen, jossa niin ikään vaaditaan valituksenalaisen tuomion osittaista kumoamista.

3. Asian European Super League (C-333/21), jossa esitän ratkaisuehdotukseni niin ikään tänään, tavoin nyt käsiteltävä asia koskee kilpailuoikeuden ja urheilun suhteeseen ja niiden vuorovaikutukseen liittyvän problematiikan ydintä, ja tässä asiassa tulee esiin kysymyksiä, joista osa on oikeudellisesti uusia ja jotka ovat lisäksi erittäin tärkeitä urheiluliittojen olemassaolon kannalta.

¹ Alkuperäinen kieli: ranska.

II Asian tausta

4. Asian tausta esitetään valituksenalaisen tuomion 1–37 kohdassa, ja esitän seuraavaksi lyhyen yhteenvedon siellä mainituista seikoista, joilla on merkitystä tämän ratkaisuehdotuksen kannalta.

A Tosiseikat

5. ISU on ainoa Kansainvälisen olympiakomitean (KOK) tunnustama taitoluistelun ja pikaluistelun kansainvälinen urheiluliitto. ISUn jäseniä ovat maakohtaiset luisteluyhdistykset (liitot), joiden jäseniä taas ovat luisteluseurat ja luistelijat.

6. ISUlla on kaksi tehtävää, koska sen tarkoituksena on yhtäältä säännellä, organisoida, hallinnoida ja edistää taito- ja pikaluistelua maailmanlaajuisesti ja toisaalta harjoittaa taloudellista toimintaa järjestämällä kansainvälisiä luistelukilpailuja.

7. Sääntelytehtävänsä puitteissa ISU on julkaissut erilaisia sääntöjä, säännöstöjä ja tiedonantoja, mukaan lukien seuraavat säännöt. ISUn yleisissä säännöissä vahvistetaan säännöt, joita kutsutaan osallistumissäännöiksi ja joissa määrätään edellytyksistä, joiden täytyessä urheilijat voivat osallistua luistelukilpailuihin. Osallistumissäännöissä määrätään, että luistelukilpailuilla on yhtäältä oltava ISUn tai sen jäsenten myöntämä järjestämislupa ja toisaalta niiden on oltava kyseisen liiton vahvistamien sääntöjen mukaisia.

8. Osallistumissäännöissä, sellaisena kuin ne hyväksyttiin vuonna 2014, oli muun muassa säännön 102 2 kohdan c alakohta ja 7 kohta ja säännön 103 2 kohta, joissa määrättiin, että jos urheilija osallistuu kilpailuun, jolla ei ole ISUn tai jonkin sen jäsenen myöntämää järjestämislupaa, hänelle voidaan määrätä seuraamuksena elinikäinen kilpailukielto kaikissa ISUn järjestämissä kilpailuissa.

9. Osallistumissäännöissä oli myös säännön 102 1 kohdan a alakohdan i alakohta, jonka mukaan henkilö ”saa osallistua ISUn alaisiin toimintaan ja kilpailuihin, jos hän noudattaa ISUn periaatteita ja menettelytapoja, sellaisina kuin ne on esitetty ISUn perussäännöissä”, ja säännön 102 1 kohdan a alakohdan ii alakohta, jonka mukaan ”osallistumisedellytyksen tarkoituksena on varmistaa ISUn, joka käyttää tulonsa – – urheilulajien hallinnointiin ja kehittämiseen sekä ISUn jäsenten ja niiden luistelijoiden tueksi ja hyödyksi, taloudellisten ja muiden intressien riittävä suoja”.

10. Osallistumissääntöjä tarkistettiin vuonna 2016.

11. Tämän tarkistuksen jälkeen säännön 102 7 kohdan mukaan seuraamus urheilijan osallistumisesta kilpailuun, jolle ISU ei ole antanut järjestämislupaa, määräytyy rikkomisen vakavuuden mukaan ja mahdollisia seuraamuksia ovat varoitus ensimmäisestä rikkomisesta, enintään viiden vuoden kilpailukielto tuottamuksellisesta osallistumisesta kilpailuun, jolla ei ole järjestämislupaa, enintään kymmenen vuoden kilpailukielto tietoisesta osallistumisesta tällaiseen kilpailuun ja elinikäinen kilpailukielto ”erittäin vakavasta” rikkomisesta.

12. Tämän tarkistuksen jälkeen säännön 102 1 kohdan a alakohdan ii alakohdassa ei myöskään enää viitata ISUn taloudellisten intressien riittävään suojaan vaan siinä määrätään sen sijaan, että ”osallistumisedellytyksen tarkoituksena on varmistaa [kyseisen liiton] eettisten arvojen, perussääntöjen mukaisten tavoitteiden ja muiden hyväksyttävien intressien riittävä suoja”, sillä ISU ”käyttää tulonsa – – urheilulajien hallinnointiin ja kehittämiseen sekä ISUn jäsenten ja niiden luistelijoiden tueksi tai hyödyksi”.

13. Näiden eri sääntöjen lisäksi ISUn perussääntöjen, sellaisena kuin ne ovat olleet voimassa 30.6.2006 alkaen, 25 artiklassa määrätään, että urheilija, joka haluaa riitauttaa häntä koskevan kilpailukieltopäätöksen, voi hakea muutosta tähän päätökseen ainoastaan Court of Arbitration for Sportissa (urheilun välitystuomioistuin, jäljempänä CAS), joka sijaitsee Lausannassa (Sveitsi).

14. ISU julkaisi 25.10.2015 tiedonannon nro 1974 (jäljempänä tiedonanto nro 1974), jonka otsikko on ”Avoimet kansainväliset kilpailut” ja jossa määritellään menettely, jonka mukaisesti haetaan kansainvälisen luistelukilpailun järjestämislupaa ja jota sovelletaan sekä mainitun liiton jäseniin että kolmansiin järjestäjiin.

15. Tiedonannossa nro 1974 määrätään, että kaikkiin tällaisiin kilpailuihin on saatava ennakolta ISUn lupa ja ne on järjestettävä sen vahvistamien sääntöjen mukaisesti. Lisäksi tiedonannossa luetellaan lukuisia yleisiä, taloudellisia, teknisiä, urheilullisia ja eettisiä vaatimuksia, joita luistelukilpailun järjestäjien on noudatettava. Näitä vaatimuksia ovat muun muassa, että jokaiseen lupahakemukseen on liitettävä teknisiä ja urheilullisia tietoja (kilpailupaikka, myönnettävät palkintosummat, liiketoimintasuunnitelma, budjetti, tapahtuman televisiointi jne.), että jokaisen järjestäjän on toimitettava ilmoitus, jolla se ilmoittaa hyväksyvänsä ISUn eettisen säännösten, ja että ISU voi pyytää lisätietoja näistä eri seikoista. ISUn eettisen säännösten 4 artiklan h alakohdassa, sellaisena kuin se on ollut voimassa 25.1.2012 alkaen, määrätään, että kilpailunjärjestäjien on muun muassa ”pidättäydyttävä osallistumasta vedonlyöntiin sen muodosta riippumatta tai tukemasta sen muodosta riippumatta sellaista vedonlyöntiä tai uhkapeliä, joka liittyy” ISUn alaiseen kilpailuun tai toimintaan.

16. Vastaavasti tiedonannon nro 1974 mukaan ISU voi hyväksyä tai hylätä lupahakemuksen sekä kyseisessä tiedonannossa mainittujen vaatimusten perusteella että liiton perustavoitteiden perusteella, sellaisina kuin ne on määritelty erityisesti sen perussääntöjen 3 artiklan 1 kohdassa. Jos hakemus hylätään, kilpailunjärjestäjä voi ISUn menettelysääntöjen mukaisesti hakea muutosta ISUn päätökseen CASissa.

17. Lisäksi tiedonannossa nro 1974 määrätään, että luistelukilpailujen järjestäjien on maksettava ISUlle solidaarisuusmaksu, jonka määrä määritetään tapauskohtaisesti ja joka on tarkoitettu kyseisen liiton valvomien urheilulajien edistämiseen ja kehittämiseen.

B Hallinnollinen menettely ja riidanalainen päätös

18. Komissio antoi 8.12.2017 riidanalaisen päätöksen, joka koskee sekä vuonna 2014 hyväksytyttä ISUn sääntöjä että ISUn sääntöjä sellaisina kuin ne olivat vuoden 2016 aikana tehdyn tarkistuksen jälkeen.

19. Kyseisessä päätöksessään komissio katsoi ensinnäkin, että merkitykselliset markkinat olivat kansainvälisten pikaluistelukilpailujen järjestämisen ja kaupallisen hyödyntämisen maailmanlaajuiset markkinat. Kyseinen toimielin totesi myös, että ISU voi vaikuttaa huomattavasti kilpailuun kyseisillä markkinoilla, sillä se oli sekä yhteisö, jolla oli valta päättää tämän lajin kansainvälisten kilpailujen järjestämisluvista, että yhteisö, joka vastasi tärkeimpien pikaluistelukilpailujen järjestämisestä.

20. Toiseksi komissio katsoi, että ISUa voitiin pitää yritysten yhteenliittymänä ja että ISUn käyttöön ottamia sääntöjä oli pidettävä SEUT 101 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna yritysten yhteenliittymän päätöksenä.

21. Kolmanneksi kyseinen toimielin katsoi, että ISUn osallistumis- ja järjestämislupasääntöjen tarkoituksena oli rajoittaa kilpailua SEUT 101 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla, lähinnä sillä perusteella, että kun tarkasteltiin kyseisten sääntöjen sisältöä, tavoitteita ja niiden taloudellista ja oikeudellista asiayhteyttä, oli ilmeistä, että niitä voitiin käyttää estämään ISUn kansainvälisten pikaluistelukilpailujen kanssa kilpailevien kansainvälisten pikaluistelukilpailujen potentiaalisia järjestäjiä pääsemästä kyseisille markkinoille ja että ne olivat omiaan rajoittamaan ammattipikaluistelijoiden mahdollisuuksia osallistua vapaasti tällaisiin kilpailuihin ja estämään tällaisten kilpailujen potentiaalisia järjestäjiä käyttämästä urheilijoiden palveluita, jotka ovat välttämättömiä kilpailujen järjestämiseksi.

22. Neljänneksi komissio totesi, ettei ollut tarpeen tutkia kyseisten sääntöjen kilpailuvaikutuksia, ja tämän jälkeen se esitti syyt, joiden perusteella se katsoi, että säännöillä oli myös kilpailunvastaisia vaikutuksia.

23. Viidenneksi se katsoi lähinnä, että koska kyseisten sääntöjen ei voitu katsoa jäävän SEUT 101 artiklan 1 kohdan soveltamisalan ulkopuolelle rajoituksina, jotka ovat välttämättömiä hyväksyttävien tavoitteiden saavuttamiseksi ja oikeasuhteisia kyseisiin tavoitteisiin nähden, niitä oli pidettävä mainitussa määräyksessä kiellettynä rajoituksena, kun otetaan huomioon kyseisten sääntöjen tarkoitus ja kilpailunvastaiset vaikutukset.

24. Kuudenneksi komissio katsoi, että ISUn vahvistamia välimiesmenettelysääntöjä ei ollut itsessään pidettävä kilpailunrajoituksena mutta että tässä asiassa ne kuitenkin vahvistivat kyseisen liiton osallistumis- ja järjestämislupasäännöistä aiheutuvaa kilpailunrajoitusta.

25. Seitsemänneksi ja viimeiseksi se katsoi, että ISUn osallistumis- ja järjestämislupasäännöt eivät täyttäneet SEUT 101 artiklan 3 kohdassa määrättyjä kumulatiivisia edellytyksiä sille, että sääntöihin voitaisiin soveltaa kyseisen määräyksen mukaista poikkeusta, että säännöt vaikuttivat jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, että niillä oli vaikutuksia sekä unionin alueella että Euroopan talousalueella (ETA) ja että komission oli määrättävä ISU lopettamaan edellä kuvattu rikkomisensa uhkasakon uhalla määräämättä sitä kuitenkaan suorittamaan sakkoa, kun otetaan huomioon erityisesti se, että komission päätös oli ensimmäinen tällä alalla.

26. Riidanalaisen päätöksen päätösosaan sisältyy 1 artikla, jonka mukaan ISU ”on rikkonut [SEUT] 101 artiklaa ja [ETA-sopimuksen] 53 artiklaa, kun se on ottanut käyttöön osallistumissäännöt, ja erityisesti – – vuoden 2014 ja vuoden 2016 yleisten sääntöjen säännön 102 ja säännön 103, ja soveltanut niitä pikaluistelun alalla”. Päätösosaan sisältyy myös 2 artikla, jossa kyseinen liitto määrätään lopettamaan rikkomisensa ja pidättäytymään sen uusimisesta, ja 4 artikla, jossa määrätään sakkojen määräämisestä, jos ISU ei noudata päätöksen määräyksiä.

C Oikeudenkäyntimenettely ja valituksenalainen tuomio

27. Unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 19.2.2018 toimittamassaan kannekirjelmässä ISU vaati riidanalaisen päätöksen kumoamista. Vaatimustensa tueksi se vetosi kahdeksaan kanneperusteeseen, joista ensimmäinen koski perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä, toinen–viides SEUT 101 artiklan rikkomista siltä osin kuin komissio oli soveltanut kyseistä artiklaa ISUn

osallistumis- ja järjestämislupasääntöihin,² kuudes mainitun artiklan rikkomista siltä osin kuin komissio oli soveltanut sitä ISUn välimiesmenettelysääntöihin ja seitsemäs ja kahdeksas komission ISUlle antamien määräysten ja komission ISUlle asettamien uhkasakkojen lainvastaisuutta.

28. Unionin yleinen tuomioistuin antoi 16.12.2020 valituksenalaisen tuomionsa, jossa se katsoi lähinnä, että riidanalainen päätös ei ollut lainvastainen siltä osin kuin se koski ISUn osallistumis- ja järjestämislupasääntöjä mutta että se oli lainvastainen siltä osin kuin se koski kyseisen liiton käyttöön ottamia välimiesmenettelysääntöjä.

D Asianosaisten vaatimukset

1. Valitusta koskevat vaatimukset

29. ISU vaatii valituksessaan, että unionin tuomioistuin

- kumoaa valituksenalaisen tuomion siltä osin kuin sillä on osittain hylätty ensimmäisessä oikeusasteessa nostettu kanne,
- kumoaa riidanalaisen päätöksen siltä osin kuin sitä ei ole jo kumottu valituksenalaisella tuomiolla, ja
- velvoittaa komission ja väliintulijat korvaamaan sekä ensimmäisessä oikeusasteessa että muutoksenhakuvaiheessa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

30. Komissio vaatii, että unionin tuomioistuin hylkää valituksen ja velvoittaa ISUn korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

31. Väliintulijat vaativat, että unionin tuomioistuin hylkää valituksen.

2. Liitännäisvalitusta koskevat vaatimukset

32. Liitännäisvalituksen valittajat vaativat liitännäisvalituksessaan, että unionin tuomioistuin

- kumoaa valituksenalaisen tuomion siltä osin kuin sillä on osittain kumottu riidanalainen päätös,
- hylkää ensimmäisessä oikeusasteessa nostetun kanteen siltä osin kuin sitä ei ole jo hylätty valituksenalaisella tuomiolla, ja
- velvoittaa ISUn korvaamaan muutoksenhakuvaiheessa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

33. Komissio vaatii, että unionin tuomioistuin hyväksyy liitännäisvalituksen ja velvoittaa ISUn korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

² Kantajan toinen kanneperuste koski toteamusta siitä, että säännöissä on kyse tarkoitukseen perustuvasta kilpailunrajoituksesta, ja kolmas ja neljäs sitä, miten komissio oli arvioinut kysymystä siitä, onko kilpailunrajoitus välttämätön hyväksyttävien tavoitteiden saavuttamiseksi ja oikeasuhteinen niihin nähden.

34. ISU vaatii, että unionin tuomioistuin hylkää liitännäisvalituksen ja velvoittaa väliintulijat korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

III Valituksen oikeudellinen arviointi

A Alustavat huomautukset

35. Ennen valituksen oikeudellista arviointia on mielestäni syytä selvittää niitä seikkoja, joiden perusteella urheiluliittojen vahvistamia sääntöjä on arvioitava kilpailuoikeuden kannalta.

1. SEUT 101 artiklan 1 kohdan soveltaminen urheiluliittojen vahvistamiin sääntöihin

36. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että urheilutoiminta kuuluu EUT-sopimuksessa määrättyjen kilpailusääntöjen soveltamisalaan siltä osin kuin se on taloudellista toimintaa.³ Tästä seuraa, että ISUn sääntöjen kaltaiset urheilun johtoelinten säännöt eivät lähtökohtaisesti jää unionin kilpailuoikeuden soveltamisalan ulkopuolelle.⁴

37. Kaikki urheiluliiton toteuttamat toimenpiteet, joilla voi olla kilpailua rajoittavia vaikutuksia, eivät kuitenkaan välttämättä kuulu SEUT 101 artiklan 1 kohdassa määrätyn kiellon piiriin. Kun tätä määräystä nimittäin sovelletaan yksittäistapauksessa, on ensinnäkin otettava huomioon se yleinen asiayhteys, jossa toimenpide on toteutettu tai jossa sillä on vaikutuksia, ja erityisesti sen tavoitteet.⁵

38. Näin ollen on niin, että kun kilpailulainsäädäntöä sovelletaan urheiluliittojen laatimiin sääntöihin, SEUT 165 artiklassa tehdyillä viittauksilla urheilun erityispiirteisiin voi olla merkitystä muun muassa silloin, kun arvioidaan kilpailunrajoitusten mahdollista oikeuttamista.⁶

39. Näin ollen on niin, että jos urheiluliiton riidanalaisista säännöistä aiheutuvia rajoittavia vaikutuksia on voitu kohtuudella pitää välttämättöminä hyväksyttävän urheiluun liittyvän tavoitteen takaamiseksi ja jos nämä vaikutukset eivät ylitä sitä, mikä on tarpeen tämän tavoitteen saavuttamiseksi, kyseiset toimenpiteet eivät kuulu SEUT 101 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan.⁷

40. Tältä osin on täsmennettävä, että liitännäisrajoituksia ja kysymystä siitä, jääkö tietty menettelytapa SEUT 101 artiklan 1 kohdan soveltamisalan ulkopuolelle sillä perusteella, että se on oikeassa suhteessa sillä tavoiteltuun hyväksyttävään tavoitteeseen nähden, arvioidaan erikseen kysymyksestä siitä, onko tämän menettelytavan tarkoituksena tai vaikutuksena rajoittaa kilpailua. Kuten unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä selvästi ilmenee, unionin tuomioistuin arvioi vasta toisessa vaiheessa, kun se on ensin ensimmäisessä vaiheessa todennut, että toimenpide voi rajoittaa kilpailua SEUT 101 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla – toteamatta kuitenkaan aina nimenomaisesti, onko toimenpiteessä kyse tarkoitukseen tai vaikutukseen perustuvasta kilpailun

³ Ks. tuomio 25.4.2013, Asociația Accept (C-81/12, EU:C:2013:275, 45 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

⁴ Ks. vastaavasti tuomio 18.7.2006, Meca-Medina ja Majcen v. komissio (C-519/04 P, EU:C:2006:492, jäljempänä tuomio Meca-Medina, 29–34 kohta).

⁵ Ks. tuomio 19.2.2002, Wouters ym. (C-309/99, EU:C:2002:98, 97 kohta).

⁶ Ks. tuomio 16.3.2010, Olympique Lyonnais (C-325/08, EU:C:2010:143, 40 kohta).

⁷ Ks. tuomio Meca-Medina (42 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja 45 kohta).

rajoituksesta –, ovatko kilpailua rajoittavat vaikutukset välttämättömiä hyväksyttävien tavoitteiden saavuttamiseksi ja oikeassa suhteessa niihin nähden siten, että toimenpide jää SEUT 101 artiklan 1 kohdan soveltamisalan ulkopuolelle.⁸

41. Komission riidanalaisessa päätöksessään noudattaman lähestymistavan vastaisesti on todettava, että unionin yleinen tuomioistuin on tutkinut valituksenalaisessa tuomiossaan yhdessä valittajan toisen kanneperusteen, joka koski toteamusta, jonka mukaan osallistumissääntöjen tarkoituksena oli rajoittaa kilpailua, ja valittajan kolmannen ja neljännen kanneperusteen, jotka koskivat komission arviointia siitä, onko kilpailunrajoitus välttämätön hyväksyttävien tavoitteiden saavuttamiseksi ja oikeassa suhteessa kyseisiin tavoitteisiin nähden.⁹

42. Lisäksi on todettava, että liitännäisrajoituksen käsitteen soveltaminen ei merkitse kilpailua edistävien ja kilpailunvastaisten vaikutusten vertaamista toisiinsa, sillä tämä vertailu voidaan tehdä vain SEUT 101 artiklan 3 kohdan erityisessä asiayhteydessä.¹⁰ Tästä seuraa, että liitännäisrajoitusten teoriolla voi olla merkitystä erityisesti, kun arvioidaan urheiluliittojen laatimia sääntöjä, koska edellytykset, joiden on täyttyvä, jotta toimenpiteeseen voidaan soveltaa SEUT 101 artiklan 3 kohdassa määrättyä poikkeusta, vaikuttavat vaikeammilta täyttää kuin tuomiossa Meca-Medina tarkoitetut edellytykset.¹¹ Tältä osin on muistutettava, että jotta toimenpiteeseen voidaan soveltaa SEUT 101 artiklan 3 kohdan mukaista tapauskohtaista poikkeusta, sen on täytettävä kyseisessä artiklassa määrätty neljä kumulatiivista edellytystä ja että osapuolen, jonka väitetään rikkoneen kilpailusääntöjä, on osoitettava, että tehokkuusetuina ilmenevät kilpailua edistävät vaikutukset, jotka liittyvät lähinnä taloudellisiin intresseihin (ja joita ovat esimerkiksi tuotantokustannusten alentumisesta aiheutuva lisäarvo, tuotteen parantaminen tai uuden tuotteen kehittäminen), ovat tärkeämpiä kuin sopimuksen kilpailua rajoittavat vaikutukset.

43. Lopuksi on todettava, että kun rajoituksilla ylitetään se, mikä on tarpeen toimenpiteen hyväksyttävän tavoitteen saavuttamiseksi, niiden kilpailuvaikutuksia on arvioitava perinteisesti SEUT 101 artiklan 1 kohdan perusteella sulkematta pois sitä mahdollisuutta, että rajoitukset voidaan oikeuttaa SEUT 101 artiklan 3 kohdan nojalla.¹²

2. Sellaisen urheiluliiton velvollisuudet, jolla on valta päättää urheilutapahtumien järjestämisluvista ja jolla on urheilutapahtumien järjestämismonopoli

44. Kun otetaan huomioon urheiluliittojen perinteinen asema, niihin liittyy helposti vaara eturistiriidasta, joka johtuu yhtäältä siitä, että niillä on sääntelyvaltaa, ja toisaalta siitä, että ne harjoittavat samalla taloudellista toimintaa.

⁸ Ks. tuomio 19.2.2002, Wouters ym. (C-309/99, EU:C:2002:98, 110 kohta); tuomio 4.9.2014, API ym. (C-184/13–C-187/13, C-194/13, C-195/13 ja C-208/13, EU:C:2014:2147, 43 ja 49 kohta) ja tuomio 23.11.2017, CHEZ Elektro Bulgaria ja FrontEx International (C-427/16 ja C-428/16, EU:C:2017:890, 51 ja 57 kohta).

⁹ Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 87–89 kohta.

¹⁰ Ks. perustamissopimuksen 81 artiklan 3 kohdan soveltamisesta annettujen komission suuntaviivojen 29 ja 30 kohta (EUVL 2004, C 101, s. 97).

¹¹ Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 40 kohta.

¹² Ks. tuomio 28.2.2013, Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas (C-1/12, jäljempänä tuomio OTOC, EU:C:2013:127, 101–103 kohta).

45. Siten silloin, kun urheiluliittojen sääntelyvalta ei ole rajattua eikä siihen liity velvoitteita tai valvontaa, tällaista valtaa käyttävä urheiluliitto voi vääristää kilpailua estämällä muiden toimijoiden pääsyn kyseisille markkinoille suosimalla itse järjestämäänsä kilpailua (tai kilpailuja). Vääristymätön kilpailu voidaan kuitenkin taata ainoastaan varmistamalla yhtäläiset mahdollisuudet talouden toimijoiden välillä.¹³

46. Valituksenalaisessa tuomiossaan unionin yleinen tuomioistuin on yhtynyt komission näkemykseen eturistiriitojen vaarasta, kun komissio oli korostanut tarvetta soveltaa tässä tilanteessa erilaisia rajoituksia ja valvontaa muun muassa edellyttämällä, että urheiluliitto käyttää järjestämisluvan antamisvaltaansa ja valtaansa määrätä seuraamuksia avoimien, objektiivisten, syrjimättömien ja oikeasuhteisten kriteerien mukaan, jotta vältetään vaara siitä, että liitto käyttäisi valtaansa epäasiallisesti ja suosisi omaa taloudellista toimintaansa tai syrjisi kilpailijoitaan tai jopa estäisi kaiken kilpailun. Unionin yleisen tuomioistuimen analyysi perustuu tältä osin lähinnä tuomioon MOTOE ja tuomioon OTOC perustuvaan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöön.¹⁴

47. Tässä tapauksessa on niin, että koska ISU järjestää itse kilpailuja ja sillä on myös valta antaa järjestämislupia kolmansien osapuolten järjestämille kilpailuille, on todettava, että tämä tilanne on omiaan aiheuttamaan eturistiriitoja, mikä merkitsee sitä, että kyseiseen liittoon sovelletaan tiettyjä velvollisuuksia, joita sen on noudatettava sääntelytehtäviään hoitaessaan, jotta kilpailu ei vääristyisi.

48. On kuitenkin korostettava, että ainoastaan se, että sama yhteisö sekä säänteleekin että järjestää urheilukilpailuja, ei sinänsä merkitse unionin kilpailulainsäädännön rikkomista. Lisäksi tämän ratkaisuehdotuksen 46 kohdassa mainitusta oikeuskäytännöstä ilmenee, että ISUn tilanteessa olevaan urheiluliittoon sovellettava päävelvollisuus on – ilman, että sen eri tehtävät olisi erotettava rakenteellisesti toisistaan – huolehtia siitä, että kyseisten kolmansien pääsyä markkinoille ei estetä epäasiallisesti siten, että kilpailu kyseisillä markkinoilla vääristyy.

49. Tästä seuraa, että urheiluliitot voivat tietyn edellytyksin evätä kolmansien pääsyn markkinoille ilman, että tällä rikottaisiin SEUT 101 artiklan 1 kohtaa, kunhan tämä pääsyn epääminen on perusteltua hyväksyttävien tavoitteiden perusteella ja kunhan kyseisten liittojen toteuttamat toimenpiteet ovat oikeassa suhteessa kyseisiin tavoitteisiin nähden.

B Päävalituksen ensimmäinen valitusperuste ja liitännäisvalituksen toinen valitusperuste

1. Alustavat huomautukset

50. Ensimmäisen valitusperusteensa kolmessa osassa ISU riitauttaa valituksenalaisen tuomion sen osan, jossa unionin yleinen tuomioistuin on katsonut, että ennakkolupajärjestelmässä ja yksinomaan ISUn alaisissa kilpailuissa kilpailemista koskevassa määräyksessä, jonka yhteydessä sen säännöissä määrätään seuraamuksista, on kyse perusteettomasta tarkoitukseen perustuvasta kilpailunrajoituksesta. ISU väittää erityisesti

- valitusperusteensa ensimmäisessä osassa, että unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt virheen, kun se ei ole tarkastellut ISUn väitteitä, jotka koskevat sitä, miten komissio oli arvioinut tiettyjä

¹³ Ks. tuomio 1.7.2008, MOTOE (C-49/07, EU:C:2008:376, jäljempänä tuomio MOTOE, 51 kohta) ja tuomio OTOC (88 kohta).

¹⁴ Ks. tuomio MOTOE (49–52 kohta) ja tuomio OTOC (69–92 kohta).

seikkoja, joiden perusteella se totesi, että kyse on tarkoitukseen perustuvasta kilpailunrajoituksesta;

- valitusperusteensa toisessa osassa, että unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt virheen, kun se on korvannut komission tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja koskevat arviot omalla arvioinnillaan ja todennut ISUn syyllistyneen eri rikkomiseen kuin siihen, jonka komissio oli todennut riidanalaisen päätöksensä 1 artiklassa, koska unionin yleinen tuomioistuin on tulkinnut virheellisesti SEUT 101 artiklan 1 kohtaa;
- valitusperusteensa kolmannessa osassa, että unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt virheitä, kun se on arvioinut niiden neljän seikan kokonaisuutta, joiden perusteella komissio oli katsonut, että osallistumissääntöjä oli pidettävä tarkoitukseen perustuvana kilpailunrajoituksena.¹⁵

51. Liitännäisvalituksensa toisessa valitusperusteessa väliintulijat niin ikään riitauttavat valittajan ensimmäisen valitusperusteen kolmannessa osassa tarkoitettua valituksenalaisen tuomion osan eri näkökulmasta ja väittävät, että unionin yleinen tuomioistuin on virheellisesti katsonut, että ISUn menettelytavalla, jona on pyrkiä suojaamaan omia taloudellisia intressejään, ei ole sellaisenaan kilpailua rajoittavaa tarkoitusta.

52. Näiden monin osin samoihin seikkoihin perustuvien valitusperusteiden yhteydessä tulee esiin ennen kaikkea kysymys siitä, onko unionin yleinen tuomioistuin tulkinnut SEUT 101 artiklan 1 kohtaa oikeudellisesti virheettömästi, kun se on jättänyt riidanalaisen päätöksen voimaan siltä osin kuin siinä todetaan tarkoitukseen perustuvan kilpailunrajoituksen olemassaolo.

53. Tarkastelen siis näitä valitusperusteita ja valitusperusteen osia yhdessä siten, että mainitsen jäljempänä tarvittaessa kyseisten valitusperusteiden tai valitusperusteen osien relevantit kohdat.

2. Tutkittavaksi ottaminen

54. Ennen ensimmäisen valitusperusteen arviointia on aluksi hylättävä väliintulijoiden esittämät oikeudenkäyntiväitteet, jotka koskevat ensimmäisen valitusperusteen ensimmäistä osaa ja osaa saman valitusperusteen kolmannesta osasta.

55. Toisin kuin väliintulijat väittävät, ISUn perusteluja ei ole pidettävä tosiseikkojen uudelleenarviointia koskeva vaatimuksena, joka olisi esitetty väitettyjen oikeudellisten virheiden varjolla. ISUn perustelut nimittäin koskevat oikeudellista kysymystä, tarkemmin sanottuna sitä, miten unionin yleinen tuomioistuin on tulkinnut SEUT 101 artiklan 1 kohtaa, sillä ISU väittää, että unionin yleinen tuomioistuin on soveltanut virheellistä oikeudellista arviointiperustetta arvioidessaan kilpailuoikeuden rikkomisen toteamiselle asetettujen edellytysten soveltamista.

56. Tämän jälkeen on hylättävä edellä esitetuille analogisilla perusteilla ISUn esittämä oikeudenkäyntiväite, joka koskee liitännäisvalituksen toista valitusperustetta. Väliintulijoiden väite ei nimittäin koske tosiseikkoja vaan unionin yleisen tuomioistuimen tekemää arviointia, joka on luonteeltaan puhtaasti oikeudellinen. Kuten totean tämän ratkaisuehdotuksen

¹⁵ ISU väittää tarkemmin ottaen, että kun otetaan huomioon unionin yleisen tuomioistuimen arvioinnit, jotka koskevat ISUn käyttöön ottamien sääntöjen sisältöä, niiden oikeudellista ja taloudellista asiayhteyttä ja sääntöjen tavoitteita, sääntöjä ei voida pitää vaaditulla tavalla niin vahingollisina, että kyse olisi tarkoitukseen perustuvasta rajoituksesta.

102 kohdassa, liitännäisvalituksen valittajat vetoavat oikeudelliseen virheeseen, kun ne väittävät, että unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt virheen, kun se ei ole ottanut huomioon sitä, että ISUn tilanne eroaa minkä tahansa muun yrityksen tilanteesta, jonka taloudellisten intressien turvaaminen on hyväksyttävää.

57. Lopuksi on hylättävä ISUn vaatimus, jonka mukaan kyseisen valitusperusteen on katsottava olevan tehoton sillä perusteella, että unionin yleinen tuomioistuin on väliintulijoiden esiin tuomasta problematiikasta riippumatta lopullisesti vahvistanut komission toteamuksen, jonka mukaan kyse oli tarkoitukseen perustuvasta kilpailunrajoituksesta. Liitännäisvalituksen toinen valitusperuste koskee nimittäin kysymystä, joka liittyy nyt käsiteltävän asian oikeudelliseen ja taloudelliseen asiayhteyteen ja yleisempään problematiikkaan siitä, miten eturistiriitojen vaara tulisi torjua.

3. Asiakysymys: tarkoitukseen perustuvan kilpailunrajoituksen toteaminen

a) SEUT 101 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun kilpailunvastaisen tarkoituksen käsitteen rajoja koskevat yleiset huomautukset

58. Jotta sopimus, yritysten yhteenliittymän päätös tai yritysten yhdenmukaistettu menettelytapa kuuluisi SEUT 101 artiklan 1 kohdassa määrätyn kiellon piiriin, sen on oltava sellainen, että sen tarkoituksena tai vaikutuksena on estää, rajoittaa tai vääristää kilpailua sisämarkkinoilla.

59. Tässä yhteydessä on muistutettava, että sopimuksen kilpailunvastainen tarkoitus ja vaikutus eivät ole kumulatiivisia vaan vaihtoehtoisia edellytyksiä arvioitaessa sitä, kuuluuko tällainen sopimus SEUT 101 artiklan 1 kohdassa määrätyn kiellon soveltamisalaan. Siten unionin tuomioistuimen hyvin vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tämän edellytyksen vaihtoehtoisuus, joka osoitetaan konjunktiolla ”tai”, johtaa siihen, että on tarkasteltava ensiksi sopimuksen tarkoitusta, ja tässä yhteydessä otetaan huomioon taloudellinen asiayhteys, jossa sopimusta on tarkoitus soveltaa.¹⁶

60. Unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tietyn tyyppiset yritysten väliset toiminnan yhteensovittamiset ilmentävät siinä määrin riittävää vahingollisuutta kilpailulle, että voidaan katsoa, että niiden vaikutusten tutkiminen ei ole tarpeen.¹⁷ Mainittu oikeuskäytäntö liittyy siihen, että tiettyjen yritysten välisten toiminnan yhteensovittamisen muotojen voidaan jo luonteensa puolesta katsoa haittaavan kilpailun normaalia toimintaa.¹⁸

61. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee myös, että sopimuksen vaikutuksia ei ole tarpeen tutkia, kun on osoitettu, että sen tarkoitus on kilpailunvastainen.¹⁹ Jos yritysten toiminnan yhteensovittamisen tyyppin analyysistä ei kuitenkaan ilmene riittävää vahingollisuutta kilpailulle, on sitä vastoin tutkittava sen vaikutuksia, ja jotta se voidaan kieltää, on edellytettävä niiden eri seikkojen olemassaoloa, jotka osoittavat, että kilpailu on tosiasiallisesti estynyt, rajoittunut tai vääristynyt tuntuvasti.²⁰

¹⁶ Ks. tuomio 18.11.2021, *Visma Enterprise* (C-306/20, EU:C:2021:935, 55 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

¹⁷ Ks. tuomio 18.11.2021, *Visma Enterprise* (C-306/20, EU:C:2021:935, 57 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

¹⁸ Ks. tuomio 11.9.2014, *CB v. komissio* (C-67/13 P, EU:C:2014:2204, jäljempänä tuomio *CB v. komissio*, 50 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

¹⁹ Ks. tuomio 4.6.2009, *T-Mobile Netherlands ym.* (C-8/08, EU:C:2009:343, 28 ja 30 kohta).

²⁰ Ks. tuomio *CB v. komissio* (52 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

62. Sen arvioimiseksi, ilmentääkö yritysten yhteenliittymän päätös riittävää vahingollisuutta kilpailulle, jotta sitä voidaan pitää SEUT 101 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna tarkoitukseen perustavana kilpailunrajoituksena, on tarkasteltava sen lausekkeiden sisältöä, sen tavoitteita sekä sen taloudellista ja oikeudellista asiayhteyttä.²¹

63. Näiden täsmennysten jälkeen on seuraavaksi tarkasteltava unionin yleisen tuomioistuimen suorittamaa analyysia ja ratkaistava, onko unionin yleinen tuomioistuin katsonut perustellusti, että ISUn säännöt ovat niin vahingollisia, että niillä voidaan olettaa olevan kielteisiä vaikutuksia kilpailuun.

b) Tässä asiassa tehty tulkinta, jonka mukaan kyse on tarkoitukseen perustuvasta kilpailunrajoituksesta

64. Arvioin jäljempänä tarkoitukseen perustuvan kilpailunrajoituksen toteamista ”perinteisesti” siten, että tarkastelen ensin sitä, miten unionin yleinen tuomioistuin on arvioinut osallistumissääntöjen sisältöä (1 alajakso) ja tavoitteita (2 alajakso), ja tämän perusteella esitän alustavan päätelmän (3 alajakso), minkä jälkeen tarkastelen toiseksi valittajan väitteitä, joiden mukaan unionin yleinen tuomioistuin on arvioinut virheellisesti asian oikeudellista ja taloudellista asiayhteyttä (4 alajakso), sekä sitä seikkaa, että unionin yleinen tuomioistuin ei ole ottanut huomioon osapuolten tarkoitusta (5 alajakso).

1) Se, miten unionin yleinen tuomioistuin on arvioinut osallistumissääntöjen sisältöä

65. Aluksi on muistutettava, että unionin yleinen tuomioistuin on todennut, että ISUn säännöissä, sellaisina kuin ne olivat voimassa ennen vuonna 2016 tehtyjä muutoksia ja tiedonannon nro 1974 julkaisemista, ei määrätty mistään lupakriteereistä kilpailuille, joita kolmannet osapuolet halusivat järjestää, ja että sääntöjen mukaan osallistumisesta kolmansien osapuolten järjestämiin kilpailuihin määrättiin urheilijalle elinikäinen kilpailukielto. Unionin yleinen tuomioistuin on näin ollen katsonut, että ennen mainitun tiedonannon julkaisemista valittajalla oli täydellinen harkintavalta kieltäytyä antamasta järjestämislupaa tällaisille kilpailuille.²²

66. Tiedonannolla nro 1974 muutettiin osallistumissääntöjä siten, että siinä määriteltiin menettely, jonka mukaisesti järjestäjä, joka ei ole ISUn jäsen, voi saada ennakkolupajärjestelmän mukaisen luvan järjestää kilpailu, sillä kyseisellä tiedonannolla otettiin tältä osin käyttöön tiettyjä yleisiä, rahoituksellisia, teknisiä, urheiluun liittyviä ja eettisiä vaatimuksia.²³ Tällä tiedonannolla tehdyistä muutoksista huolimatta unionin yleinen tuomioistuin on katsonut, ettei ISUn harkintavaltaa ollut olennaisesti muutettu. Siten unionin yleinen tuomioistuin on katsonut, että ISUlla oli edelleenkin laaja harkintavalta, jonka nojalla se saattoi evätä kilpailijoiden pääsyn markkinoille epämääräisesti kuvattujen edellytysten perusteella, mukaan lukien perusteilla, joista ei nimenomaisesti määrätä osallistumissäännöissä tai eettisessä säännöstössä, mikä saattoi johtaa epäämispäätösten tekemiseen lainvastaisilla perusteilla.²⁴ Lisäksi unionin yleisen tuomioistuimen mukaan ISU määrää tai ainakin uhkaa määräävänsä ankaria seuraamuksia luistelijoille, jotka osallistuvat kilpailuihin, joiden järjestäjänä on ISUn kilpailija, joka ei ole saanut järjestämislupaa.

²¹ Ks. tuomio 16.7.2015, ING Pensii (C-172/14, EU:C:2015:484, 33 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

²² Ks. valituksenalaisen tuomion 86 kohta.

²³ Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 15 kohta.

²⁴ Ks. valituksenalaisen tuomion 89 ja 95 kohta.

67. Unionin yleinen tuomioistuin on katsonut näiden toteamusten perusteella, että osallistumissääntöjä oli pidettävä tarkoitukseen perustuvana kilpailunrajoituksena, ja unionin yleinen tuomioistuin on keskittynyt osallistumissääntöjen sisältöä koskevassa arvioinnissaan yhtäältä järjestämisluvan myöntämisedellytyksiin²⁵ ja toisaalta sääntöjen mukaisten seuraamusten ankaruuteen.²⁶ Arvioin järjestämisluvan myöntämisedellytyksiä ja seuraamusten ankaruutta jäljempänä erikseen.

i) Osallistumissääntöjen mukaiset järjestämisluvan myöntämisedellytykset

68. Muistutan tässä yhteydessä aluksi, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan keskeinen oikeudellinen kriteeri sen määrittämiseksi, onko sopimuksessa kyse tarkoitukseen perustuvasta kilpailunrajoituksesta, on sen toteaminen, että sopimus on itsessään *siinä määrin riittävän vahingollinen* kilpailulle, jotta voidaan katsoa, ettei ole tarpeen selvittää sen vaikutuksia.²⁷ Tarkoitukseen perustuviksi kilpailunrajoituksiksi tulee siis luokitella ainoastaan sellaiset toiminnan yhteensovittamisen muodot, joiden voidaan *jo luonteensa puolesta* katsoa *haittaavan kilpailun normaalia toimintaa*²⁸ ja joiden vahingollinen luonne on *helposti havaittavissa*,²⁹ mistä syystä tarkoitukseen perustuvan kilpailunrajoituksen käsitettä on tulkittava suppeasti.³⁰

69. Lisäksi on todettava, että sen oikeuttamiseksi, että sopimus luokitellaan tarkoitukseen perustuvaksi kilpailunrajoitukseksi, on oltava olemassa riittävän vankka ja luotettava kokemusperusta sille, että sopimuksen voidaan katsoa olevan jo luonteensa puolesta haitallinen kilpailun moitteettomalle toiminnalle ilman, että olisi tarpeen analysoida sopimuksen vaikutuksia.³¹

70. Ensinnäkin on huomattava, että unionin yleinen tuomioistuin väittää valituksenalaisen tuomionsa 89 kohdassa, että ISUn sääntöjen kilpailunvastainen tarkoitus voidaan päätellä siitä, että ISUlla oli *laaja harkintavalta kieltäytyä myöntämästä järjestämislupaa kolmansien osapuolten ehdottamille kilpailuille*, mikä *saattoi johtaa* epämisspäästösten tekemiseen lainvastaisilla perusteilla. Tarkoitukseen perustuva kilpailunrajoitus johtuu siis unionin yleisen tuomioistuimen mukaan ISUn harkintavallasta – ja siis kyseisen urheiluliiton mahdollisuudesta – evätä järjestämislupa kolmansien järjestämiltä tapahtumilta.

71. Komissio, joka viittaa tuomioon T-Mobile Netherlands ym.,³² puolustaa tätä tulkintaa väittämällä, että kilpailunvastainen tarkoitus voidaan käsiteltävässä asiassa päätellä siitä, että ISUn säännöt ovat ”omiaan” rajoittamaan kilpailua.

72. En kuitenkaan ole varma, että voidaan tulkita, että se, että urheiluliitolla mahdollisesti olevan *laajan harkintavallan* perusteella *voidaan teoriassa* vahingoittaa kilpailua, voi riittää osoitukseksi kilpailunvastaisesta tarkoituksesta, varsinkin, kun lähtökohtaisesti olemassa oleviksi oletetut

²⁵ Ks. valituksenalaisen tuomion 84–89 ja 96–98 kohta.

²⁶ Ks. valituksenalaisen tuomion 90–95 kohta.

²⁷ Ks. tuomio 2.4.2020, Budapest Bank ym. (C-228/18, EU:C:2020:265, 37 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

²⁸ Ks. tuomio CB v. komissio (50 kohta) ja julkisasiamies Wahlin ratkaisuehdotus CB v. komissio (C-67/13 P, EU:C:2014:1958, 39 kohta).

²⁹ Ks. julkisasiamies Wahlin ratkaisuehdotus CB v. komissio (C-67/13 P, EU:C:2014:1958, 56 kohta) ja julkisasiamies Bobekin ratkaisuehdotus Budapest Bank ym. (C-228/18, EU:C:2019:678, 42 kohta).

³⁰ Ks. tuomio 2.4.2020, Budapest Bank ym. (C-228/18, EU:C:2020:265, 54 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

³¹ Ks. tuomio 2.4.2020, Budapest Bank ym. (C-228/18, EU:C:2020:265, 76 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen) ja julkisasiamies Bobekin ratkaisuehdotus Budapest Bank ym. (C-228/18, EU:C:2019:678, 54 ja 63–73 kohta).

³² Tuomio 4.6.2009, T-Mobile Netherlands ym. (C-8/08, EU:C:2009:343, 31 kohta).

kilpailunvastaiset vaikutukset ovat epävarmoja eivätkä ainakaan ilmene unionin yleisen tuomioistuimen suorittamasta analyysistä, kun kyseinen tuomioistuin on vain tulkinut abstraktisti kyseisiä ISUn sääntöjä tarkastelematta yhtään konkreettista esimerkkiä niiden soveltamisesta.

73. Huomautan myös, että jo senkin, että on olemassa ennakkolupajärjestelmä, jonka avulla järjestäjät, jotka eivät ole ISUn jäseniä, voivat pyytää pääsyä markkinoille, pitäisi itsessään – riippumatta ISUn harkintavallasta evätä tällainen lupa – riittää perusteeksi epäillä sitä, ovatko ISUn säännöt riittävän vahingollisia kilpailuoikeuden näkökulmasta. Kysymys siitä, riittääkö kyseinen järjestelmä takaamaan tehokkaan kilpailun kyseisillä markkinoilla vai rajoittaako se kilpailua, voidaan mielestäni ratkaista ainoastaan arvioimalla kilpailunvastaisia vaikutuksia.

74. Lisäksi on niin, että kun tarkastellaan lähemmin seikkoja, jotka unionin yleinen tuomioistuin on ottanut huomioon osallistumissääntöjen sisältöä koskevassa analyysissään ja joiden perusteella se on arvioinut ISUn harkintavallan laajuutta, on mielestäni kyseenalaista tulkita, että nämä seikat voisivat olla unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä edellytetyllä tavalla siinä määrin vahingollisia kilpailulle, että niillä voidaan osoittaa tarkoitukseen perustuvan kilpailunrajoituksen olemassaolo.³³ Muistutan tältä osin, että arvioidessaan osallistumissääntöjen sisältöä unionin yleinen tuomioistuin on ottanut seuraamusten lisäksi huomioon sen, ettei yhtäältä osallistumissäännöillä ja toisaalta hyväksyttävillä tavoitteilla tai ISUn järjestämällä kilpailulla tai kilpailujen sarjalla ollut suoraa yhteyttä.

75. Esimerkiksi se, että urheiluliitto ei määrittele osallistumissäännöissään riittävän täsmällisesti niiden tavoitteita vaan käyttää ainoastaan ”epämääräisiä ilmaisuja” tai että urheiluliitto ei määrittele tyhjentävää luetteloa vaatimuksista, joiden täytyessä kolmannen järjestämälle kilpailulle myönnetään järjestämislupa (koska säännöissä varataan urheiluliitolle oikeus pyytää järjestäjiltä lisätietoja, jotka liittyvät edellä mainittuihin eri vaatimuksiin), kuten unionin yleinen tuomioistuin on todennut valituksenalaisen tuomionsa 85 ja 87 kohdassa, voi kylläkin olla osoitus siitä, että osallistumissäännöillä on laaja tai jopa liian laaja ulottuvuus ja että kyseisellä urheiluliitolla on huomattavasti harkintavaltaa, mutta nämä seikat eivät missään nimessä osoita, että säännöt ovat vahingollisia kilpailulle tai että niillä olisi kilpailunvastainen tarkoitus.³⁴ Sama koskee unionin yleisen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomionsa 97 kohdassa esittämiä toteamuksia siitä, ettei valittajan osallistumissääntöjen ja valittajan järjestämän kilpailun tai kilpailujen sarjan välillä ole yhteyttä.

76. Toiseksi on todettava, kuten ISUkin huomauttaa, että unionin yleinen tuomioistuin on pääasiallisesti tukeutunut *vaikutukseen* perustuvia kilpailunrajoituksia koskevaan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöön, kun se on todennut, että asiassa oli kyse *tarkoitukseen* perustuvasta kilpailunrajoituksesta.

77. Tarkemmin sanottuna unionin yleinen tuomioistuin on katsonut valituksenalaisen tuomionsa 88 kohdassa, etteivät tiedonannon nro 1974 mukaiset vaatimukset ole ”selvästi määriteltyjä, avoimia, syrjimättömiä, valvottavissa olevia ja kilpailujen järjestäjille tosiasiallisen pääsyn merkityksellisille markkinoille takaavia lupakriteerejä” tuomioon OTOC perustuvassa oikeuskäytännössä tarkoitettulla tavalla.³⁵ Sillä, ettei ISUn säännöissä ole tällaisia kriteerejä, on unionin yleisen tuomioistuimen mukaan merkitystä tarkoitukseen perustuvan kilpailunrajoituksen olemassaolon toteamisen kannalta.

³³ Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 68 kohta.

³⁴ Nämä seikat voidaan kuitenkin ottaa huomioon, kun arvioidaan liitännäisrajoituksia, esimerkkeinä ISUn sääntöjen suhteettomuudesta.

³⁵ Ks. tuomio OTOC (99 kohta).

78. On kuitenkin todettava, että vaikka unionin tuomioistuin katsoi tuomiossaan OTOC, että se, ettei tällaisista kriteereistä ole määrätty, voi merkitä kilpailunrajoitusta, se ei katsonut, että tällaisten kriteerien puuttumisen perusteella olisi automaattisesti katsottava, että kyse on tarkoitukseen perustuvasta kilpailunrajoituksesta, vaan se piti tätä seikkaa pikemminkin viitteenä siitä, että säännöillä, joissa ei määrätä tällaisista kriteereistä, on kilpailua rajoittavia vaikutuksia.³⁶

79. Vaikka unionin yleinen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomionsa 72 kohdassa nimenomaisesti todennut, että unionin tuomioistuin oli luokitellut tuomion OTOC taustalla olleessa asiassa kyseessä olleen sääntelyn vaikutukseen perustuvaksi rajoitukseksi, se on kuitenkin katsonut, ettei tämä seikka estä soveltamasta kyseistä oikeuskäytäntöä (samoin kuin tuomioon MOTOE perustuvaa oikeuskäytäntöä) arvioitaessa tarkoitukseen perustuvaa kilpailunrajoitusta. Unionin yleinen tuomioistuin on perustellut tätä lähestymistapaansa tuomiolla Generics (UK) ym.³⁷ ja erityisesti sen 84 kohdalla, jonka perusteella voitiin unionin yleisen tuomioistuimen mukaan katsoa, että sopimus voi rajoittaa kilpailua tarkoituksensa perusteella erityisessä asiayhteydessä, vaikka muissa asiayhteyksissä olisikin arvioitava kyseisen sopimuksen vaikutuksia.

80. Vaikka on selvää, että sopimus voi sen asiayhteydestä riippuen merkitä tarkoitukseen perustuvaa kilpailunrajoitusta tietyissä tilanteissa, kun taas toisissa tilanteissa on arvioitava sen vaikutuksia, tästä ei seuraa, että tuomioon OTOC (tai tuomioon MOTOE) perustuvia arviointiperusteita voitaisiin soveltaa suoraan nyt käsiteltävässä asiassa tarkoitukseen perustuvan kilpailunrajoituksen osoittamiseksi.

81. Nyt käsiteltävässä asiassa unionin yleinen tuomioistuin ei kuitenkaan ole selventänyt, mikä on se erityinen asiayhteys, jonka perusteella osallistumissäännöt voitaisiin luokitella tarkoitukseen perustuvaksi kilpailunrajoitukseksi, eikä etenäkään sitä, miten tämä asiayhteys eroaa siten tuomion OTOC taustalla olleessa asiassa kyseessä olleesta asiayhteydestä, että todetun rajoituksen erilainen luokittelu olisi perusteltua

ii) Osallistumissääntöjen mukaisten seuraamusten ankaruus

82. Osallistumissääntöjen mukaisen seuraamusjärjestelmän osalta ISU on väittänyt, että kolmannen järjestämään tapahtumaan osallistuneille luistelijoilta määrättävien seuraamusten ankaruudella ei ole sellaisenaan merkitystä ratkaistaessa, onko ISUn osallistumissääntöjen tarkoituksena rajoittaa kilpailua vai ei, koska näillä seuraamuksilla voi olla kielteisiä vaikutuksia kilpailuun vain, jos ISU on evännyt järjestämislupaa tältä tapahtumalta lainvastaisilla perusteilla.

83. Toisin kuin valittaja esittää ja huolimatta siitä, että seuraamukset voidaan myöhemmässä vaiheessa oikeuttaa hyväksyttävillä tavoitteilla (millä perusteella ne voivat jäädä kokonaan SEUT 101 artiklan soveltamisalan ulkopuolelle), on kuitenkin niin, että sääntöjen repressiivinen luonne ja sääntöjen rikkomisesta määrättävien seuraamusten ankaruus ovat erityisen merkityksellisiä seikkoja, kun arvioidaan osallistumissääntöjen sisältöä, koska niillä voi olla kielteisiä vaikutuksia kilpailuun. Kuten unionin yleinen tuomioistuin on nimittäin perustellusti todennut valituksenalaisen tuomionsa 91 ja 95 kohdassa, osallistumissääntöjen mukaisten seuraamusten ankaruus voi saada urheilijat luopumaan osallistumasta kilpailuihin, joille valittaja ei ole myöntänyt järjestämislupaa, ja se voi näin ollen estää markkinoille pääsyn mahdollisilta kilpailijoilta, jotka menettävät urheilukilpailunsa järjestämiseksi tarvittavat siihen osallistuvat urheilijat.

³⁶ Ks. tuomio OTOC (70–100 kohta).

³⁷ Tuomio 30.1.2020, Generics (UK) ym. (C-307/18, EU:C:2020:52).

84. Seuraamusten ankaruuden vaikutusta kilpailuun ei kuitenkaan voida arvioida abstraktisti ottamatta huomioon seuraamusjärjestelmän yleistä asiayhteyttä. Kuten unionin yleinen tuomioistuin on perustellusti todennut valituksenalaisen tuomionsa 89 ja 95 kohdassa, ISUn sääntöjen väitettyä kilpailunvastaista tarkoitusta ei voida päätellä yksinomaan arvioimalla erikseen seuraamusten ankaruutta, vaan sitä on pikemminkin arvioitava sen toteamuksen (yleisemmässä) asiayhteydessä, jonka mukaan ISUlla oli ”laaja harkintavalta” evätä järjestämislupa kolmansien ehdottamilta kilpailuilta.³⁸

85. Edellä todetun perusteella katson, että niiden seikkojen perusteella, jotka unionin yleinen tuomioistuin on ottanut huomioon arvioidessaan osallistumissääntöjen sisältöä, ei voida todeta, että osallistumissääntöjä on pidettävä tarkoitukseen perustuvana kilpailunrajoituksena.

2) Se, miten unionin yleinen tuomioistuin on arvioinut osallistumissääntöjen tavoitteita

86. ISUn sääntöjen tavoitteista muistutan, että unionin yleisen tuomioistuimen analyysissä on keskitytty yhtäältä hyväksyttävien tavoitteiden turvaamiseen³⁹ ja toisaalta ISUn taloudellisten intressien suojaamiseen,⁴⁰ ja tarkastelen näitä seikkoja jäljempänä erikseen.

i) ISUn hyväksyttävien intressien suojaaminen

87. Aluksi on todettava, että ensimmäisen valitusperusteensa toisessa osassa ISU väittää, että unionin yleinen tuomioistuin on todennut uuden kilpailusääntöjen rikkomisen sellaisen tarkoitukseen perustuvan kilpailunrajoituksen muodossa, joka eroaa riidanalaisessa päätöksessä kuvatusta kilpailusääntöjen rikkomisesta. Tarkemmin sanottuna ISU väittää, että unionin yleinen tuomioistuin on korvannut komission perustelut omilla perusteluillaan pitkälti riidanalaisen päätöksen jaksossa 8.5 (jonka otsikko on ”Osallistumissäännöt kuuluvat perussopimuksen 101 artiklan soveltamisalaan”) tarkasteltujen seikkojen perusteella, vaikka kyseisiä seikkoja ei ole otettu mukaan kyseisen päätöksen jaksoon 8.3 (jonka otsikko on ”Tarkoitukseen perustuva kilpailunrajoitus”), jossa tarkoitukseen perustuva kilpailunrajoitus on todettu.

88. Valittaja nojautuu muun muassa siihen, että tarkoitukseen perustuvaa kilpailunrajoitusta koskevan analyysin yhteydessä (riidanalaisen päätöksen jakso 8.3) komissio ei tarkastellut yksityiskohtaisesti ISUn hyväksyttävien intressien suojausta koskevaa kysymystä,⁴¹ vaan sitä käsiteltiin kyseisen päätöksen jaksossa 8.5, jossa komissio tutki, kuuluivatko osallistumissäännöt SEUT 101 artiklan soveltamisalaan.

89. Toisin kuin komission lähestymistavassa, jossa se on erottanut nämä kaksi arviointikehystä toisistaan, unionin yleinen tuomioistuin on katsonut, kuten se toteaa valituksenalaisen tuomionsa 64 kohdassa, että oli tarkoituksenmukaista tarkastella yhdessä ISUn toista kanneperustetta (joka koski tarkoitukseen perustuvan kilpailunrajoituksen toteamista) ja sen kolmatta ja neljättä kanneperustetta (jotka koskivat sitä, miten komissio oli arvioinut kysymystä siitä, onko kilpailunrajoitus välttämätön ja oikeassa suhteessa siihen tavoitteeseen nähden, jona on

³⁸ Ks. valituksenalaisen tuomion 89 ja 95 kohta.

³⁹ Ks. valituksenalaisen tuomion 100–104 kohta.

⁴⁰ Ks. valituksenalaisen tuomion 105–114 kohta.

⁴¹ Vaikka komissio nimittäin viittaa riidanalaisen päätöksensä 163 perustelukappaleessa siihen, ettei ISUn säännöillä ole suoraa yhteyttä hyväksyttäviin tavoitteisiin, mikä on seikka, jota komissio arvioi ennen kaikkea kyseisten sääntöjen sisällön tarkastelun yhteydessä, päätöksen 171 perustelukappaleesta ilmenee selvästi lähestymistapa, jota komissio on noudattanut ja jonka mukaisesti se on jättänyt hyväksyttävät tavoitteet huomiotta siinä vaiheessa, kun se on arvioinut sääntöjen kilpailunvastaista tarkoitusta.

pikaluistelun suojeleminen urheiluvedonlyönniltä).⁴² Unionin yleinen tuomioistuin on siten pitänyt kysymystä siitä, otetaanko yleisen edun mukaisia tavoitteita huomioon, osana tarkoitukseen perustuvan kilpailunrajoituksen yksilöintiä.

90. Näin ollen on kysyttävä, onko unionin yleinen tuomioistuin voinut oikeudellista virhettä tekemättä arvioida ”yhdessä” tai ”rinnakkain” tarkoitukseen perustuvan kilpailunrajoituksen olemassaoloa ja sitä, että kyseinen kilpailunrajoitus ei ole objektiivisesti perusteltu ja oikeasuhteinen.

91. Aluksi on todettava, että tämä unionin yleisen tuomioistuimen lähestymistapa aiheuttaa tiettyä sekaannusta, koska siitä seuraa, että valituksenalaisesta tuomiosta ei ilmene selvästi, miten asiaa on arvioitu. Siten unionin yleinen tuomioistuin on ensin soveltanut perinteistä tapaa todeta tarkoitukseen perustuva kilpailunrajoitus ja analysoinut aluksi osallistumissääntöjen sisältöä. Arvioidessaan tämän jälkeen osallistumissääntöjen tavoitteita unionin yleinen tuomioistuin näyttää kuitenkin tarkastelleen kyseisiä sääntöjä tuomiossa Meca-Medina vahvistettujen arviointiperusteiden valossa, kun se on katsonut, että ISUn esittämä tavoite, jonka mukaan säännöillä pyritään suojaamaan luistelun rehellisyyttä vedonlyönniltä, on tosin hyväksyttävä tavoite mutta ei tavoite, jolla todetut rajoitukset voidaan oikeuttaa, sillä kyseiset rajoitukset eivät ole välttämättömiä kyseisen tavoitteen saavuttamiseksi ja niitä on pidettävä suhteettomina. Näin ollen on niin, että unionin yleisen tuomioistuimen mukaan siitä, että ISUn sääntöjen todetaan olevan suhteettomia tavoiteltuihin tavoitteisiin nähden, seuraa paitsi, että liitännäisrajoituksia koskevaa poikkeusta ei voida soveltaa, myös, että sääntöjä on pidettävä automaattisesti tarkoitukseen perustuvana kilpailunrajoituksena.

92. Ennen kuin otetaan kantaa unionin yleisen tuomioistuimen soveltamaan lähestymistapaan, on muistutettava siitä, että SEUT 101 artiklan 1 kohdan soveltamisalalla sopimuksen tai yritysten yhteenliittymän päätöksen tavoitteilla voi olla merkitystä kahden tarkastelussa huomioon otettavan seikan osalta.

93. Yhtäältä sopimuksen objektiivisilla tavoitteilla on merkitystä, ja niiden perusteella usein määräytyy se, kuuluuko sopimus SEUT 101 artiklan 1 kohdassa määrätyn kiellon soveltamisalaan.⁴³ Näitä objektiivisia tavoitteita, joiden on ilmentävä selvästi kyseisistä toimenpiteistä, ei pidä sekoittaa subjektiivisiin tarkoituksiin rajoittaa tai olla rajoittamatta kilpailua eikä myöskään kyseisten yritysten mahdollisesti tavoittelemiin hyväksyttäviin päämääriin.⁴⁴ Tältä osin on huomattava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan se, että toimenpiteellä katsotaan pyrittävän hyväksyttävään tavoitteeseen, ei sulje pois sitä, että toimenpiteen tarkoituksena voidaan katsoa olevan kilpailun rajoittaminen.⁴⁵ Siten on niin, että tarkoitukseen perustuvan kilpailunrajoituksen toteamisen yhteydessä tavoitteiden arvioinnilla pyritään (muiden seikkojen, kuten sopimuksen sisällön ja sen oikeudellisen ja taloudellisen asiayhteyden, lisäksi) osoittamaan sopimuksen tarkoitus tai kilpailunvastaisuus tai se, että se on riittävän vahingollinen kilpailulle. Arvioinnin tässä vaiheessa ei siis oteta huomioon hyväksyttäviä tavoitteita, vaikka ne voidaan tarvittaessa ottaa huomioon SEUT 101 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuna poikkeuksen soveltamiseksi.

⁴² Ks. valituksenalaisen tuomion 99–114 kohta.

⁴³ Ks. tuomio CB v. komissio (53 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

⁴⁴ Ks. julkisasiamies Wahlin ratkaisuehdotus CB v. komissio (C-67/13 P, EU:C:2014:1958, 117 kohta).

⁴⁵ Ks. tuomio 2.4.2020, Budapest Bank ym. (C-228/18, EU:C:2020:265, 52 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

94. Toisaalta sopimuksen tavoitteilla on merkitystä myös liitännäisrajoitusten arvioinnissa, missä yhteydessä tarkoituksena on ratkaista, ovatko tietystä toimenpiteestä aiheutuvat kilpailua rajoittavat vaikutukset välttämättömiä ja oikeassa suhteessa hyväksyttävään tavoitteeseen nähden. Jos nämä edellytykset täyttyvät, sopimus, joka sisältää kyseessä olevan toimenpiteen, jää kokonaan SEUT 101 artiklan 1 kohdan soveltamisalan ulkopuolelle. Tässä yhteydessä tavoitteen yksilöiminen ja tavoitteen toteaminen hyväksyttäväksi ovat kyseisen arvioinnin ensimmäinen vaihe.

95. Vaikka näiden lähtökohtaisesti erillisten arviointien yhteydessä voidaan arvioida osin samoja seikkoja, kyseessä olevien toimenpiteiden tavoitteiden tarkastelu on kuitenkin merkityssisällöltään erilaista molemmissa tapauksissa. Samoin on niiden päätelmien osalta, joihin päädytään kyseisen kahden arvioinnin perusteella.

96. Toisin kuin unionin yleinen tuomioistuin näyttää väittävän, toimenpiteen suhteettomuus hyväksyttävään tavoitteeseen nähden ei siis automaattisesti johda toimenpiteen luokitteluun tarkoitukseen perustuvaksi kilpailunrajoitukseksi. Tarkemmin sanottuna se, että toimenpide ei täytä tuomiossa Meca-Medina vahvistetun testin mukaisia kriteerejä, merkitsee ainoastaan, että toimenpidettä on (tai on edelleenkin) arvioitava perinteisesti SEUT 101 artiklan kannalta, mukaan lukien arvioimalla sitä, voidaanko toimenpiteeseen mahdollisesti soveltaa SEUT 101 artiklan 3 kohdan mukaista poikkeusta. Näin ollen on niin, että vaikka onkin todennäköistä, että toimenpide, jota pidetään tarkoitukseen perustuvana kilpailunrajoituksena, on – luonteensa puolesta – suhteeton tavoiteltuun hyväksyttävään tavoitteeseen nähden, näin ei välttämättä ole toisin päin.

97. Edellä esitetyn perusteella katson, että unionin yleinen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen, kun se katsoi valituksenalaisen tuomionsa 110 ja 111 kohdassa, että ISUn ennakkolupajärjestelmää voitiin pitää tarkoitukseen perustuvana kilpailunrajoituksena, koska sillä ylitettiin se, mikä on tarpeen sen tavoitteen saavuttamiseksi, jona on varmistaa, että urheilukilpailut ovat yhteisten normien mukaisia.

98. On kuitenkin huomattava, että vaikka seikoilla, joiden arvioinnin perusteella unionin yleinen tuomioistuin on todennut, että osallistumissäännöt ovat suhteettomia tavoiteltuihin hyväksyttäviin tavoitteisiin nähden, ei voida perustella toteamusta tarkoitukseen perustuvan kilpailunrajoituksen olemassaolosta, niillä voi kuitenkin olla merkitystä vaikutukseen perustuvan rajoituksen toteamisen kannalta, jos niitä käytetään perusteina sulkea perusteettomasti pois tapahtumanjärjestäjät, jotka eivät ole ISUn jäseniä, kuten unionin tuomioistuin on todennut tuomiossaan Meca-Medina⁴⁶ ja tuomiossaan OTOC.⁴⁷

99. Huomautan lopuksi, että se, miten unionin yleinen tuomioistuin on tulkinnut ISUn sääntöjen sisältöä, ja se, että unionin yleinen tuomioistuin on katsonut, että ISUn sääntöjen suhteettomuus tavoiteltuihin tavoitteisiin nähden riittää perusteeksi todeta tarkoitukseen perustuva kilpailunrajoitus, merkitsee tarkoitukseen perustuvan kilpailunrajoituksen käsitteen laajentamista tavalla, joka on ristiriidassa unionin tuomioistuimen hyvin vakiintuneen oikeuskäytännön kanssa, jonka mukaan tätä käsitettä on tulkittava suppeasti.⁴⁸

⁴⁶ Tuomion 47 kohta.

⁴⁷ Tuomion 70–100 kohta.

⁴⁸ Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 68 kohta.

ii) ISUn taloudellisten intressien suojaaminen

100. Aluksi on muistutettava, että toisin kuin komissio oli todennut riidanalaisen päätöksensä 169 perustelukappaleessa, unionin yleinen tuomioistuin on katsonut valituksenalaisen tuomionsa 108 ja 109 kohdassa, että vaikka oletettaisiin, että vuonna 2016 vahvistetuilla osallistumissäännöillä on myös valittajan taloudellisten intressien suojaamista koskeva tavoite, se, että liiton tarkoituksena on suojata taloudellisia intressejään, ei itsessään ole kilpailunvastaista.

101. Väliintulijat riitauttavat tämän unionin yleisen tuomioistuimen arvioinnin liitännäisvalituksensa toisessa valitusperusteessa, jota tarkastelen tarkastelun tässä vaiheessa edellä tämän ratkaisuehdotuksen 51 kohdassa mainituista syistä.

102. Väliintulijat väittävät erityisesti, että unionin yleinen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen, kun se katsoi, että sitä, että ISU pyrkii turvaamaan omat taloudelliset intressinsä, ei ole sinänsä pidettävä kilpailunvastaisena. Väliintulijoiden mukaan periaatetta, jonka mukaan yrityksellä on yleensä oikeus edistää omia taloudellisia intressejään, ei voida soveltaa ISUun, kun otetaan huomioon sen erityinen asema. Sen, että ISU on samalla sekä sääntelyelin että taloudellinen toimija, pitäisi nimittäin estää sitä edistämästä taloudellisia intressejä, jotka liittyvät sen asemaan sääntelyelimenä, toisin sanoen antamasta tai epäämstä järjestämislupia kolmansien järjestämitä tapahtumilta sen kilpailijoiden vahingoksi. Väliintulijoiden mukaan nyt käsiteltävän asian ydin on siis se, että osallistumissääntöjen perusteella ISU voi evätä kilpailijoiltaan pääsyn markkinoille. Näin ollen osallistumissäännöt ja niiden perusteella tehtävät kilpailukieltopäätökset vaikuttavat myös kielteisesti ammattipikalustelijoiden ja sellaisten kilpailunjärjestäjien, jotka eivät ole ISUn jäseniä, (taloudellisiin) intresseihin. Väliintulijoiden mukaan unionin yleisen tuomioistuimen olisi pitänyt ratkaista nimenomaan näiden seikkojen perusteella, voiko yritys lainmukaisesti edistää omia taloudellisia intressejään. Myös komissio yhtyy tähän näkemykseen.

103. Katson jäljempänä esitetystä syistä, että unionin yleisen tuomioistuimen analyysiin ei liity oikeudellista virhettä ja että väliintulijoiden liitännäisvalituksensa toisen valitusperusteen tueksi esittämät väitteet on hylättävä.

104. Kuten tämän ratkaisuehdotuksen 44–49 kohdassa on todettu, vaikka onkin niin, että urheiluliittoihin sovelletaan tiettyjä velvollisuuksia niiden vallan rajaamiseksi ja tämän vallan asianmukaisen käytön valvomiseksi, ISUn kaltaisen urheiluliiton taloudellisten intressien suojaaminen on kilpailuoikeuden kannalta ongelmallista vain siinä tapauksessa, että kyseinen liitto epä *perusteettomasti* kilpailijaltaan pääsyn markkinoille.

105. Väliintulijoiden esittämän tulkinnan hyväksyminen merkitsisi sitä, että ISUn kanssa samassa tilanteessa olevilta urheiluliitoilta kiellettäisiin taloudellinen toiminta, mikä olisi tilanne, joka on vaikeasti yhteensovittavissa sen kanssa, että niiden erityispiirteistä huolimatta urheiluliitot ovat samalla myös yrityksiä, ja taloudellisten tavoitteiden edistäminen on olennainen osa urheiluliittojen – kuten muidenkin yritysten – toimintaa. Lisäksi näiden liittojen harjoittama taloudellinen toiminta ei useinkaan ainoastaan liity niiden urheilutoimintaan, vaan liittojen urheilutoiminta ja taloudellinen toiminta ovat myös toisistaan riippuvaisia, eikä niitä tästä syystä voida erottaa toisistaan.

106. Edellä esitetyn perusteella on todettava, että se, että ISUn kaltainen urheiluliitto edistää omia taloudellisia intressejään, ei ole sellaisenaan kilpailunvastaista, eikä sitä näin ollen voida käyttää seikkana, joka viittaa kilpailunvastaisen tavoitteen olemassaoloon, kun arvioidaan kilpailunrajoituksen olemassaoloa.

107. Huomautan lopuksi, että kun unionin yleinen tuomioistuin on itsekin todennut, että ISUn säännöillä oli hyväksyttäviä tavoitteita, jotka koskivat sekä valittajan taloudellisten intressien että urheiluun liittyvien intressien suojaamista, unionin yleisen tuomioistuimen olisi tullut tällä perusteella suhtautua epäilevästi tulkintaansa, jonka mukaan ISUn sääntöjen tarkoitus on jo luonteensa puolesta kilpailun normaalin toiminnan kannalta haitallinen.⁴⁹

3) Alustava päätelmä osallistumissääntöjen sisällön ja tavoitteiden analyysin perusteella

108. Edellä esitetystä analyysistäni, joka koskee osallistumissääntöjen sisältöä ja niiden tavoitteita, ilmenee sellaisenaan riittävät perusteet katsoa, että unionin yleinen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen luokitellessaan ISUn osallistumissäännöt tarkoitukseen perustuvaksi kilpailunrajoitukseksi (tai tarkoitukseen perustuviksi kilpailunrajoituksiksi), eikä asiassa ole tarpeen tutkia valittajan esittämiä väitteitä, joilla se riitauttaa yhtäältä sen, miten unionin yleinen tuomioistuin on arvioinut asian oikeudellista ja taloudellista asiayhteyttä, ja toisaalta sen, miten unionin yleinen tuomioistuin on arvioinut osapuolten tarkoitusta. Täydellisyyden nimissä otan kuitenkin lyhyesti kantaa näihin kahteen ISUn esiin tuomaan seikkaan erityisesti, koska niillä on mahdollisesti merkitystä arvioitaessa ISUn säännöistä mahdollisesti aiheutuvia kilpailunvastaisia vaikutuksia.

4) Se, miten unionin yleinen tuomioistuin on arvioinut osallistumissääntöjen oikeudellista ja taloudellista asiayhteyttä

109. Unionin yleinen tuomioistuin on katsonut valituksenalaisen tuomionsa 115–123 kohdassa, että ISUn osallistumis- ja järjestämislupasääntöjen oikeudellisen ja taloudellisen asiayhteyden tarkastelussa ei ollut ilmennyt seikkoja, jotka olisivat horjuttaneet komission päätelmää, jonka mukaan kyseisissä säännöissä oli kyse SEUT 101 artiklan 1 kohdassa tarkoitettusta tarkoitukseen perustuvasta kilpailunrajoituksesta, joten lisäksi ei ollut tarpeen tutkia kyseisten sääntöjen todellisia tai potentiaalisia vaikutuksia kilpailuun.

110. Valittaja väittää tältä osin, että unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen arvioidessaan merkityksellisten markkinoiden asiayhteyttä. Se katsoo erityisesti, että unionin yleinen tuomioistuin on virheellisesti kieltäytynyt ottamasta huomioon ISUn hyväksymiä taitoluistelukilpailuja. Valittaja väittää erityisesti, että unionin yleinen tuomioistuin on virheellisesti katsonut, ettei asiassa voida soveltaa tuomioon CB v. komissio perustuvaa oikeuskäytäntöä, jonka mukaan arvioitaessa tarkoitukseen perustuvan kilpailunrajoituksen olemassaoloa on otettava huomioon kaikki asiassa merkitykselliset seikat, jotka liittyvät siihen taloudelliseen ja oikeudelliseen asiayhteyteen, jossa mainittu yhteensovittaminen tapahtuu, eikä sillä, kuuluuko mainitunlainen seikka merkityksellisiin markkinoihin vai ei, ole merkitystä; näitä seikkoja ovat muun muassa kyseisten palvelujen luonne sekä kyseisten markkinoiden toimintaan ja rakenteeseen liittyvät tosiasialliset olosuhteet.⁵⁰

111. Tältä osin on muistutettava, että unionin yleinen tuomioistuin on katsonut, että vaikka tämän oikeuskäytännön taustalla olleessa asiassa merkityksellisten markkinoiden ja niihin liittyvien erillisten markkinoiden välillä oli vuorovaikutusta, tällaisia seikkoja ei ollut näytetty toteen nyt käsiteltävässä asiassa. Unionin yleisen tuomioistuimen mukaan sillä seikalla, että valittaja on voinut hyväksyä taitoluistelukilpailuja – vaikka niissä olisi kyse todellisista itsenäisistä kilpailuista – ei ole merkitystä sen asiayhteyden arvioinnin kannalta, johon osallistumissäännöt

⁴⁹ Ks. tuomio CB v. komissio (75 kohta).

⁵⁰ Ks. tuomio CB v. komissio (78 kohta).

kuuluvat, koska se ei saata kyseenalaiseksi päätelmää, jonka mukaan valittajan osallistumissäännöt antavat sille mahdollisuuden vääristää kilpailua merkityksellisillä markkinoilla suosimalla sen omia kilpailuja kolmansien osapuolten ehdottamien kilpailujen kustannuksella, ja kyseisillä säännöillä ei näin ollen varmisteta tosiasiallista pääsyä kyseisille markkinoille.⁵¹

112. Komissio väittää, että tuomion CB v. komissio väitetysti virheellistä tulkintaa koskeva väite on tehoton, koska *vaikka* unionin yleinen tuomioistuin olisi virheellisesti pitänyt yleissääntönä unionin tuomioistuimen kyseisessä tuomiossaan esittämää esimerkkiä erityistilanteesta, jossa on asianmukaista ottaa huomioon muita markkinoita kuin merkityksellisiä markkinoita koskeva seikka, tämä sekaannus ei horjuta tämän ratkaisuehdotuksen edellisessä kohdassa kuvattua päättelyä, jolla on ratkaisevaa merkitystä.

113. Tältä osin katson, että toisin kuin komissio väittää, kun on todettu – vaikka vain teoriassa, kuten unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt – että ISU on saattanut hyväksyä itsenäisiä taitoluistelukilpailuja, tämän seikan olisi tullut herättää kysymyksiä siitä, voidaanko sääntöjä pitää tarkoitukseen perustuvana kilpailunrajoituksena.

114. Vaikka on totta, että unionin tuomioistuimen tuomiossaan CB v. komissio tekemä arviointi liittyy erityiseen tosiseikastoon (jossa kaksitahoisen järjestelmän kahden osan välillä samoin kuin merkityksellisten markkinoiden ja niihin liittyvien erillisten markkinoiden välillä oli vuorovaikutusta), ISUn taitoluistelukilpailuja koskevalla päätöskäytännöllä voi kuitenkin olla merkitystä arvioitaessa kyseisten sääntöjen oikeudellista asiayhteyttä.

115. Kuten unionin yleinen tuomioistuin on todennut valituksenalaisen tuomionsa 117 kohdassa, on nimittäin todettava yhtäältä, että vaikka komissio on pitänyt niiden markkinoita erillisinä – eikä valittaja kyseenalaista tätä markkinoiden määritelmää – taito- ja pikaluisteluun sovelletaan samoja sääntöjä, ja siis myös samoja ennakkolupa- ja seuraamussääntöjä, ja toisaalta, että sama elin eli ISU antaa luvan tai kieltää itsenäisten tapahtumien järjestämisen molemmissa urheilulajeissa.

116. Tätä seikkaa voidaan pitää erityisenä seikkana, jonka perusteella voi olla syytä epäillä ISUn sääntöjen oletettua vahingollisuutta kilpailulle, jos käy ilmi, että ISU oli antanut järjestämislupia itsenäisille taitoluistelukilpailuille. Katson näin ollen, että jos käy niin, että arvioitaessa sellaisen sopimuksen oikeudellista ja taloudellista asiayhteyttä, jonka tarkoituksen oletetaan olevan kilpailunvastainen, esiin tulee seikkoja, joiden perusteella on syytä epäillä, onko sopimus riittävän vahingollinen kilpailulle, tai jotka vaikuttavat keskenään ristiriitaisilta, asiassa on arvioitava sopimuksen kilpailuvaikutuksia.

117. Vaikka on niin, että tarkoitukseen perustuvan kilpailunrajoituksen olemassaolon toteamisen yhteydessä toimenpiteen taloudellisen ja oikeudellisen asiayhteyden tarkastelu tulee rajoittaa siihen, mikä osoittautuu ehdottoman tarpeelliseksi, eikä tällöin arvioida kyseisen toimenpiteen vaikutuksia,⁵² minusta näyttää siltä, että arvioitaessa yleisemmin ISUn asemaa ja valtuuksia sillä, että otetaan huomioon ISUn päätöskäytäntö, ei ylitetä tarkoitukseen perustuvan kilpailunrajoituksen toteamisessa huomioon otettavien seikkojen rajoja.

⁵¹ Ks. valituksenalaisen tuomion 118 ja 119 kohta.

⁵² Ks. tuomio 20.1.2016, Toshiba Corporation v. komissio (C-373/14 P, EU:C:2016:26, 29 kohta).

118. Nyt käsiteltävässä asiassa on kuitenkin todettava, että se, miten ISUn taitoluistelukilpailumarkkinoita koskeva päätöskäytäntö otetaan huomioon, riippuu tosiseikkojen arvioinnista, eikä unionin tuomioistuimella ole toimivaltaa ottaa kantaa näihin tosiseikkoihin eikä myöskään tiedossaan riittävästi seikkoja voidakseen näin tehdä, koska unionin yleinen tuomioistuin ei ole arvioinut niitä.⁵³

5) Osapuolten tarkoitusten arvioiminen

119. Valituksenalaisen tuomionsa 121 kohdassa unionin yleinen tuomioistuin, joka viittasi unionin tuomioistuimen vakiintuneeseen oikeuskäytäntöön, jonka mukaan tarkoitukseen perustuvan kilpailunrajoituksen toteaminen ei välttämättä edellytä rajoittavan tarkoituksen osoittamista,⁵⁴ ja joka lisäksi totesi, että osallistumissääntöjen sisällön ja tavoitteiden sekä sen asiayhteyden, johon ne kuuluvat, tarkastelu tuki riittävästi tarkoitukseen perustuvan kilpailunrajoituksen olemassaoloa, on katsonut, että valittajan esittämät argumentit, jotka kohdistuvat tarkoitukseen perustuvan rajoituksen tarkastelun tähän osaan, ovat tehottomia.

120. Valittaja riitauttaa tämän arvioinnin ensimmäisen valitusperusteensa ensimmäisessä osassa ja osassa sen kolmatta osaa väittämällä lähinnä, että unionin yleinen tuomioistuin on virheellisesti jättänyt tarkastelematta valittajan väitteitä, joilla se riitautti riidanalaisesta päätöksestä ilmenevän komission niitä tosiseikkoja koskevan arvioinnin, joiden perusteella komissio oli todennut, että asiassa on kyse tarkoitukseen perustuvasta kilpailunrajoituksesta.

121. Tältä osin on korostettava, että kaikki ne tosiseikat, joihin komissio on perustanut arviointinsa ja joita unionin yleinen tuomioistuin ei ole arvioinut – minkä valittaja muuten riitauttaa vetoamalla kuitenkin siihen, että tosiseikat olisi otettu huomioon vääristyneellä tavalla – ovat itsenäisiä kilpailuja koskevia esimerkkejä, jotka komission mukaan osoittavat, että ISUn tarkoituksena oli evätä kilpailijoiltaan pääsy merkityksellisille markkinoille.⁵⁵

122. Kun otetaan huomioon edellä esittämäni analyysi, jossa ehdotan ensimmäisen valitusperusteen hyväksymistä ja unionin yleisen tuomioistuimen tuomion kumoamista tarkoitukseen perustuvan kilpailunrajoituksen toteamisen osalta, katson, että näillä tosiseikoilla voi olla merkitystä arvioitaessa ISUn sääntöjen vaikutuksia. Edellä esitettyjen perustelujen perusteltavuuteen liittyvien huomioiden perusteella katson siis myös, ettei asiassa ole enää syytä tutkia perustelujen puuttumista koskevaa valitusperustetta.

4. Ensimmäistä valitusperustetta koskevat päätelmät

123. Jos rajoitusta ei ole selvästi näytetty toteen, SEUT 101 artiklan 1 kohdan soveltaminen edellyttää sen vaikutusten kattavaa arviointia. Tämän arvioinnin tarkoituksena on selvittää, millainen vaikutus sopimuksella voi olla kilpailuun kyseisillä markkinoilla. Tässä tapauksessa kysymys siitä, ovatko ISUn säännöt omiaan vahingoittamaan kilpailua, voidaan ratkaista ainoastaan tarkastelemalla sitä, miten ISU tulkitsee ja soveltaa sääntöjään käytännössä. Toisin sanoen on arvioitava, onko ISU harkintavaltansa nojalla voinut rajoittaa kilpailua epämällä pääsyn merkityksellisille markkinoille, ja tällainen arviointi voidaan lähtökohtaisesti suorittaa ainoastaan silloin, kun otetaan huomioon kyseessä olevan toimenpiteen (konkreettiset) vaikutukset.

⁵³ Huomautan tältä osin, että komissio ja ISU ovat tulkinneet eri tavalla tietoja, jotka koskevat ISUn hyväksymiä taitoluistelukilpailuja.

⁵⁴ Ks. tuomio 6.4.2006, General Motors v. komissio (C-551/03 P, EU:C:2006:229, 77 kohta).

⁵⁵ Ks. riidanalaisen päätöksen 175–177 perustelukappale.

124. Edellä esitetyn perusteella ensimmäinen valitusperuste on hyväksyttävä.

C Valittajien toinen valitusperuste

125. Toisessa valitusperusteessaan ISU väittää, että unionin yleinen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen, kun se ei tutkinut ISUn kannekirjelmän neljättä kanneperustetta, jossa ISU väitti, että sen päätös olla hyväksymättä kolmannen ehdottamaa Icederby-nimistä kilpailua, jonka ehdotettu järjestämispaikka oli Dubai (Yhdistyneet arabiemiirikunnat; jäljempänä Dubain tapahtuma), ei kuulunut SEUT 101 artiklan soveltamisalaan, koska kyseisellä päätöksellä oli ISUn mukaan hyväksyttävä tavoite, joka oli ISUn eettisen säännösten mukainen, sillä kyseisessä säännöstössä kielletään vedonlyönnin tukeminen missään muodossa.

126. Aluksi on hylättävä väliintulijoiden esittämä oikeudenkäyntiväite, jonka mukaan ISU – joka tosin vetoaa muodollisesti oikeudellisiin virheisiin – vaatii todellisuudessa vaatimuksessaan, joka on jätettävä tutkimatta, että unionin tuomioistuin suorittaisi tosiseikkojen uudelleenarvioinnin, väittämättä kuitenkaan, että unionin yleinen tuomioistuin olisi ottanut tosiseikat huomioon vääristyneellä tavalla. Minusta vaikuttaa nimittäin siltä, että toisessa valitusperusteessaan ISU väittää, että unionin yleinen tuomioistuin ei ole riittävästi perustellut tuomiotaan, koska unionin yleinen tuomioistuin ei ole vastannut keskeiseen osaan valittajan argumentaatiosta.⁵⁶

127. Asiakysymyksen osalta on todettava ensinnäkin, että ISU ei väitä valituksensa toisessa valitusperusteessa, etteivät osallistumissäännöt kuulu SEUT 101 artiklan soveltamisalaan, vaan ainoastaan, että sen päätös olla hyväksymättä Dubain tapahtumaa pitäisi jättää tämän määräyksen soveltamisalan ulkopuolelle sillä perusteella, että kyseisellä päätöksellä oli hyväksyttävä tavoite.

128. On kuitenkin todettava, että riidanalainen päätös tai valituksenalainen tuomio eivät koske nimenomaan Dubain tapahtumaa koskevaa epäämispäätöstä. Vaikka nimittäin vaikuttaa siltä, että ISUn kyseistä tapahtumaa koskeva epäämispäätös on seikka, jonka perusteella komissio (Tuitertin ja Kerstholtin komissiolle tekemän kantelun johdosta) aloitti tutkintansa, jonka lopuksi annettiin riidanalainen päätös – ja että tätä epäämispäätöstä on käytetty muiden kilpailuesimerkkien ohella sen havainnollistamiseksi, miten ISU on soveltanut sääntöjään käytännössä – on kuitenkin niin, että riidanalainen päätös koskee ISUn osallistumissääntöjä ja kysymystä siitä, soveltuvatko ne yhteen SEUT 101 artiklan kanssa. Siten unionin yleinen tuomioistuin on katsonut, että osallistumissäännöt olivat sellaisenaan riittäviä tukemaan päätelmää, jonka mukaan sääntöjä oli pidettävä ongelmallisina kilpailuoikeuden näkökulmasta, riippumatta juuri kyseisestä kilpailusta.⁵⁷

129. Tältä osin on huomautettava, että toisin kuin valittaja väittää, sanan ”soveltaminen” käyttöä riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa ei voida tulkita siten, että sillä tarkoitettaisiin Dubain tapahtumaa, vaan sanaa on käytetty pikemminkin, koska komissio on todennut, että kyse on sekä tarkoitukseen että vaikutukseen perustuvasta kilpailunrajoituksesta (kuten komissio on esittänyt riidanalaisen päätöksensä jaksossa 8.3 ja jaksossa 8.4).⁵⁸

⁵⁶ Ks. tuomio 11.4.2013, *Mindo v. komissio* (C-652/11 P, EU:C:2013:229, 41 kohta).

⁵⁷ Tätä unionin yleisen tuomioistuimen toteamusta tukee nähtävästi myös komission riidanalaisen päätöksensä 251–266 perustelukappaleessa esittämä analyysi, joka koskee kyseisten sääntöjen suhteellisuutta tavoiteltuihin tavoitteisiin nähden, eikä kyseinen analyysi koske nimenomaan Dubain tapahtumaa.

⁵⁸ ISU toistaa tältä osin väitteensä, jonka se on esittänyt ensimmäisen valitusperusteensa ensimmäisessä osassa ja osassa sen kolmatta osaa ja jonka mukaan komissio on katsonut Dubain tapahtuman perusteella riidanalaisen päätöksensä 1 artiklassa, että ISU on rikkonut SEUT 101 artiklaa, ”kun se on ottanut käyttöön osallistumissäännöt – – ja soveltanut niitä – –” (korostus tässä).

130. Toiseksi on todettava, että toisin kuin valittaja väittää, unionin yleinen tuomioistuin ei ole jättänyt tarkastelematta valittajan kannekirjelmän neljättä kanneperustetta, koska sitä on tarkasteltu yhdessä toisen ja kolmannen kanneperusteen kanssa valituksenalaisen tuomion 64 kohdassa ja sitä seuraavissa kohdissa.⁵⁹

131. Sen yleisemmän kysymyksen osalta, voivatko osallistumissäännöt jäädä SEUT 101 artiklan soveltamisalan ulkopuolelle liitännäisrajoituksina, unionin yleinen tuomioistuin on ensin todennut, että ISUn tavoitteet – ja erityisesti tavoite, jona on pikaluistelun rehellisyyden suojeleminen vedonlyöntiin liittyviltä riskeiltä⁶⁰ – ovat hyväksyttäviä ja että ennakkolupajärjestelmä, jonka tarkoituksena on valvoa, että kaikki järjestäjät noudattavat yhteisiä normeja, oli sopiva mekanismi urheilun erityispiirteisiin liittyvien tavoitteiden toteutumisen varmistamiseksi,⁶¹ ja tämän jälkeen se on katsonut toiseksi, että osallistumissääntöjen ja tässä tapauksessa erityisesti ISUn käyttöön ottamien seuraamusten mielivaltaisuuden ja suhteettomuuden vuoksi niillä ylitetään se, mikä on tarpeen kyseisten tavoitteiden saavuttamiseksi, liitännäisrajoituksia koskevassa oikeuskäytännössä ja erityisesti tuomiossa Meca-Medina tarkoitetulla tavalla.⁶²

132. Lopuksi on hylättävä valittajan väite, jonka mukaan komissio ja unionin yleinen tuomioistuin tekivät virheen, kun ne eivät ottaneet huomioon Korean (joka on maa, jossa Icederby-konsepti alun perin keksittiin) lainsäädännön kehitystä vedonlyönnin osalta, koska tällä seikalla ei ole merkitystä arvioitaessa sitä, ovatko ISUn säännöt unionin kilpailuoikeuden mukaisia. Katson siis, että unionin yleinen tuomioistuin on perustellusti jättänyt tämän väitteen huomiotta.

133. Edellä esitetyn perusteella katson, että toinen valitusperuste on hylättävä.

D Asian ratkaisemista koskeva vaatimus ja asian palauttaminen unionin yleiseen tuomioistuimeen

134. Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 61 artiklassa määrätään, että jos muutoksenhaku todetaan aiheelliseksi, unionin tuomioistuin julistaa unionin yleisen tuomioistuimen päätöksen mitättömäksi. Se voi joko itse ratkaista asian lopullisesti, jos asia on ratkaisukelpoinen, tai palauttaa asian unionin yleisen tuomioistuimen ratkaistavaksi.

135. Tältä osin on todettava, että ISU on vaatinut, että unionin tuomioistuin ratkaisee asian itse lopullisesti, sillä se katsoo, että jos valituksenalainen tuomio kumotaan, unionin tuomioistuimella on edellytykset ratkaista asia kokonaisuudessaan. On kuitenkin todettava, että seikat, joiden perusteella valituksenalainen tuomio on kumottava, eivät ole sellaisia, että niiden perusteella riidanalainen päätös olisi kumottava kokonaisuudessaan. Mainittujen seikkojen perusteella riidanalainen päätös on nimittäin kumottava vain siltä osin kuin siinä todetaan, että kyseessä olevien toimenpiteiden tarkoituksena on rajoittaa kilpailua SEUT 101 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla. Kun otetaan huomioon tämän ratkaisuehdotuksen 123 kohdassa mainittu

⁵⁹ Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 96 kohta.

⁶⁰ Ks. valituksenalaisen tuomion 100–104 kohta.

⁶¹ Ks. valituksenalaisen tuomion 108 kohta.

⁶² Seikoista, jotka unionin yleinen tuomioistuin on ottanut huomioon, on kiinnitettävä erityisesti huomiota siihen, että valituksenalaisen tuomionsa 97 kohdassa unionin yleinen tuomioistuin on todennut, että kantaja voi osallistumissääntöjensä avulla määrätä urheilijoille kilpailukieltoseuraamuksia, jos nämä osallistuvat kilpailuihin, joilla ei ole järjestämislupaa, vaikka kantajan kalenteriin ei sisälly samanaikaista kilpailua ja vaikka kyseessä olevat kilpailijat eivät voi mistä tahansa syystä osallistua kantajan järjestämiin kilpailuihin.

oikeuskäytäntö, asiassa on siis ratkaistava, onko – kuten komissio on riidanalaisessa päätöksessään katsonut – kyseessä olevien sopimusten vaikutuksena rajoittaa kilpailua SEUT 101 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla.

136. Ratkaisun antaminen tästä riidanalaisesta seikasta edellyttää tosiseikkojen tarkastelua sellaisten seikkojen perusteella, joita unionin yleinen tuomioistuin ei ole arvioinut valituksenalaisessa tuomiossaan, sillä se piti niiden arviointia turhana, koska se katsoi, että komissio ei ollut tehnyt virhettä, kun se katsoi riidanalaisessa päätöksessään, että kyseisten toimenpiteiden tarkoitus oli kilpailunvastainen. Vaikka tietyistä tosiseikoista onkin keskusteltu asian käsittelyn kirjallisessa ja suullisessa vaiheessa unionin yleisessä tuomioistuimessa, on kuitenkin niin, että ainoastaan unionin yleisellä tuomioistuimella on toimivalta arvioida tosiseikkoja. Muutenkin on niin, että koska unionin tuomioistuimessa ei ole keskusteltu kysymyksistä, jotka koskevat kyseisten toimenpiteiden kilpailuvaikutusten arviointia, asia ei ole tältä osin ratkaisukelpoinen.

137. Asia on näin ollen palautettava unionin yleiseen tuomioistuimeen ja oikeudenkäyntikuluista on päätettävä myöhemmin.

IV Liitännäisvalituksen ensimmäisen valitusperusteen oikeudellinen arviointi

138. Ensimmäisessä valitusperusteessaan, joka jakautuu kahteen osaan, liitännäisvalituksen valittajat riitauttavat valituksenalaisen tuomion sen osan, jossa unionin yleinen tuomioistuin on katsonut, että ISUn käyttöön ottaman mekanismin, jonka mukaisesti riidat on aina ja pakottavasti ratkaistava välimiesmenettelyssä, ei voida katsoa ”vahvistavan” komission kuvaamaa tarkoitukseen perustuvaa kilpailunrajoitusta.

139. Tarkemmin sanottuna liitännäisvalituksen valittajat väittävät, että unionin yleinen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen, kun se katsoi, että komissio ei voinut riidanalaisen päätöksensä jaksossa 8.7 katsoa, että ISUn välimiesmenettelysäännöt vahvistivat osallistumissäännöistä aiheutuvaa tarkoitukseen perustuvaa kilpailunrajoitusta.⁶³

140. Valituksenalaisessa tuomiossaan unionin yleinen tuomioistuin on – toisin kuin komissio riidanalaisessa päätöksessään – pitänyt ISUn käyttöön ottamia sääntöjä, joissa määrätään urheilun alan välimiesmenettelyn käytöstä⁶⁴ ja joita se tarkasteli ”raskauttavana seikkana”, joka otetaan huomioon sakon määrän laskemisessa,⁶⁵ kokonaisuudessaan hyväksyttävänä, ja se on myös pitänyt riittävänä vahinkoa kärsineiden urheilijoiden mahdollisuutta esittää jälkikäteen vahingonkorvausvaatimuksia kansallisissa tuomioistuimissa tai tehdä kantelu kansallisille kilpailuviranomaisille tai komissiolle unionin kilpailusääntöjen ja tehokasta oikeussuojaa koskevan oikeuden tehokkuuden takaamiseksi.⁶⁶

⁶³ Ks. valituksenalaisen tuomion 131–164 kohta.

⁶⁴ Ks. valituksenalaisen tuomion 154–156 kohta.

⁶⁵ Valituksenalaisen tuomion 142–153 kohta.

⁶⁶ Ks. valituksenalaisen tuomion 157–161 kohta.

A Liitännäisvalituksen ensimmäisen valitusperusteen tutkittavaksi ottaminen ja tehokkuus

141. Aluksi on hylättävä ISUn esittämä oikeudenkäyntiväite, jonka mukaan liitännäisvalituksen ensimmäisessä valitusperusteessa muutetaan oikeudenkäynnin kohdetta siitä, mikä se oli unionin yleisessä tuomioistuimessa. Vaikka onkin niin, että tietyt liitännäisvalituksen valittajien mainitsevat seikat, kuten kysymys CASin riippumattomuudesta ja puolueettomuudesta, koskevat kysymyksiä, joita riidanalaisessa päätöksessä tai valituksenalaisessa tuomiossa ei ole käsitelty, ja ne on tästä syystä jätettävä huomiotta tässä asiassa, suurimmasta osasta liitännäisvalituksen valittajien esittämistä väitteistä on keskusteltu komissiossa käydyssä menettelyssä ja oikeudenkäynnissä unionin yleisessä tuomioistuimessa, ja liitännäisvalituksen valittajat vetoavat niihin nyt pätevästi riitauttaakseen valituksenalaisen tuomion.

142. ISU katsoo lisäksi, että tämä valitusperuste on tehoton, koska – kuten unionin yleinen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomionsa 132 ja 137 kohdassa todennut – komissio oli riidanalaisessa päätöksessä todennut vain lisähuomiona, että kyseisen urheiluliiton välimiesmenettelysäännöt vahvistivat muista ISUn käyttöön ottamista säännöistä eli osallistumis- ja järjestämislupasäännöistä aiheutunutta tarkoitukseen perustuvaa kilpailunrajoitusta. Tästä syystä riidanalaisen päätöksen 1 artikla, jossa todetaan kilpailusääntöjen rikkominen, tai se valituksenalaisen tuomion osa, jossa hylätään ISUn riidanalaisen päätöksen 1 artiklaa koskevat kanneperusteet, eivät ISUn mukaan missään tapauksessa perustu arviointeihin, jotka komissio ja unionin yleinen tuomioistuin olisivat tehneet ISUn välimiesmenettelysäännöistä.

143. On kuitenkin todettava, että vaikka näiden komission toteamusten voidaan katsoa olevan ylimääräisiä, koska ne eivät ole seikkoja, joiden perusteella komissio totesi rikkomisen riidanalaisen päätöksensä 1 artiklassa, unionin yleinen tuomioistuin on viitannut näihin arvioihin (kuten ISUkin huomautuksissaan toteaa) perusteluna kumota osittain riidanalaisen päätöksen 2 ja 4 artikla, joissa komissio uhkasakon uhalla velvoitti kyseisen urheiluliiton lopettamaan todetun rikkomisen muuttamalla sääntöjään (mukaan lukien välimiesmenettelysääntöjä).⁶⁷

144. Katson näin ollen, että muuten kuin edellä 141 kohdassa mainituilta osin tämä valitusperuste täyttää tutkittavaksi ottamisen edellytykset eikä se ole tehoton.

B Asiakysymys

1. Alustavat huomautukset

145. Aluksi on huomattava, että se, että unionin yleinen tuomioistuin käyttää ilmaisua ”raskauttava seikka” ISUn välimiesmenettelyä koskevista säännöistä ja että se on arvioinut kyseisiä sääntöjä sakkojen määrän laskennan yhteydessä, on hieman hämmentävää.⁶⁸ Sama pätee siihen, että komissio on riidanalaisessa päätöksessään luokitellut välimiesmenettelysäännöt kilpailunrajoitusta ”vahvistavaksi seikaksi”.

146. Ensinnäkin unionin yleisen tuomioistuimen käyttämästä käsitteestä ”raskauttava seikka” on todettava, että kuten se perustellusti toteaa valituksenalaisen tuomionsa 144 kohdassa, riidanalaisessa päätöksessä ei käytetä tätä käsitettä eikä siinä viitata sakkojen laskennasta vuonna

⁶⁷ Ks. valituksenalaisen tuomion 138 ja 145 kohta.

⁶⁸ Ks. valituksenalaisen tuomion 142–153 kohta.

2006 annettuihin suuntaviivoihin.⁶⁹ Näin ollen on vaikea ymmärtää, miten unionin yleinen tuomioistuin on voinut katsoa valituksenalaisen tuomionsa 148 kohdassa, että komissio oli ”arvioinut virheellisesti, että [välimiesmenettelysäännöt] muodostivat vuoden 2006 suuntaviivoissa tarkoitetun raskauttavan seikan”.

147. Tämä sekaannus näkyy myös asianosaisten huomautuksissa. Komissio väittää, että unionin yleinen tuomioistuin on virheellisesti perustanut päättelynsä vuoden 2006 suuntaviivoihin, vaikka komissio ei ollut katsonut riidanalaisessa päätöksessään, että ISUn välimiesmenettelysääntöjä oli pidettävä mainituissa suuntaviivoissa tarkoitettuna raskauttavana seikkana, kun taas liitännäisvalituksen valittajat eivät riidanalaiseen päätökseen viitatessaan käytä komission kyseisessä päätöksessään käyttämää ilmaisua ”vahvistava seikka” vaan ilmaisua ”raskauttava seikka”, ja ne väittävät, että komissio on (niiden mukaan perustellusti) luokitellut välimiesmenettelysäännöt ”raskauttavaksi seikaksi”.

148. On kuitenkin todettava, että mainittujen suuntaviivojen 28 kohdassa käytetään ilmaisua ”raskauttava seikka”, jolla viitataan tiettyihin esimerkkitalanteisiin, joiden perusteella komissio voi korottaa sakkoa, joka määrätään kilpailusääntöjen rikkomiseen syyllistyneelle yritykselle, ja joita ovat rikkomisen uusiminen, yhteistyöstä kieltäytyminen, pyrkimykset estää komissiota tutkimasta rikkomista ja se, että yritys on toiminut rikkomisen johtajana tai alulle panijana.⁷⁰

149. Vaikka vuoden 2006 suuntaviivojen 28 kohdassa esitetty raskauttavien seikkojen luettelo ei ole tyhjentävä, kuten unionin yleinen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomionsa 152 kohdassa perustellusti todennut, kyseisessä luettelossa mainituille raskauttaville seikoille on yhteistä se, että niissä kuvataan lainvastaisia menettelytapoja tai olosuhteita, joiden johdosta rikkomisen on vahingollisempi ja joiden perusteella on oikeutettua katsoa näistä seikoista vastuussa olevan yrityksen toiminnan olleen erityisen moitittavaa, mistä syystä sille määrätään ankarampi seuraamus. Näin ollen on vaikea hahmottaa, miten välityslausekkeen – jonka hyväksyttävyyttä kilpailuoikeuden kannalta komissio ei muutenkaan kiistä – ottaminen urheiluliiton perussääntöihin voisi olla tällainen raskauttava seikka.

150. Toiseksi siitä, että komissio on luokitellut välimiesmenettelysäännöt kilpailunrajoitusta vahvistavaksi seikaksi, on todettava, että tämäkin lähestymistapa herättää sekä aineellisoikeudellisia että metodologisia kysymyksiä. Esiin tulee muun muassa kysymys siitä, miksi komissio on todennut, että on olemassa seikkoja, jotka ovat omiaan vahvistamaan kilpailunrajoitusta ja vaikuttamaan siihen, voidaanko kilpailunrajoitusta mahdollisesti oikeuttaa, mutta jotka eivät sellaisenaan merkitse kilpailusääntöjen rikkomista. Pohdin muutenkin, mitä oikeudellista arvoa tällaisella luokittelulla on ja mikä on sen tarkoitus kilpailuoikeuden näkökulmasta, kun se on esitetty lisähuomautuksena.

151. Lisäksi komission päätös luokitella mekanismi, jonka mukaisesti riidat on aina ja pakottavasti ratkaistava välimiesmenettelyssä, kilpailunrajoitusta ”vahvistavaksi seikaksi”, sellaisen arvioinnin yhteydessä, joka on erillinen kilpailusääntöjen rikkomisen toteamisesta, vaikuttaa vähintäänkin omituiselta.⁷¹ Tältä osin voidaan kysyä, miksi komissio ei yksinkertaisesti niin ikään arvioinut välityslausekkeitä arvioidessaan ISUn sääntöjä, jos se kerran katsoi, että tällaisilla säännöillä

⁶⁹ Suuntaviivat asetuksen n:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaisesti määrättävien sakkojen laskennasta (EUVL 2006, C 210, s. 2, jäljempänä vuoden 2006 suuntaviivat).

⁷⁰ Ks. valituksenalaisen tuomion 150–152 kohta.

⁷¹ Riidanalaisessa päätöksessä välimiesmenettelysääntöjä koskevat arvioinnit esitetään kilpailunrajoituksen toteamista myöhemmässä jaksossa eli kyseisen päätöksen jaksossa 8.7. Kyseisessä jaksossa komissio ei ole katsonut, että välimiesmenettelysääntöjä oli pidettävä erillisenä kilpailuoikeuden rikkomisena, vaan se on todennut pelkästään, että säännöt vahvistivat osallistumissäännöistä aiheutuvia kilpailunrajoituksia.

voidaan tavalla tai toisella vahingoittaa kilpailua. Tämä on sitäkin yllättävämpää, kun otetaan huomioon, että komissio näyttää arvioineen ISUn sääntöjä kokonaisuutena (tai niiden normatiivista ”ekosysteemiä”) ja todenneen sen perusteella, että säännöillä vahingoitetaan kilpailua.⁷²

152. Näiden selvennysten jälkeen on seuraavaksi tutkittava, onko unionin yleinen tuomioistuin katsonut oikeudellista virhettä tekemättä, että mekanismia, jonka mukaisesti riidat on aina ja pakottavasti ratkaistava välimiesmenettelyssä, voidaan pitää tällaisena todettua kilpailunrajoitusta ”vahvistavana seikkana”.

2. Liitännäisvalituksen ensimmäisen valitusperusteen ensimmäinen osa

153. Ensimmäisen valitusperusteensa ensimmäisessä osassa liitännäisvalituksen valittajat väittävät, että unionin yleinen tuomioistuin teki virheitä arvioinnissaan, jonka mukaan CASin yksinomaisen toimivalta on perusteltu riidoissa, jotka koskevat ISUn kilpailukieltopäätösten kilpailunvastaisia piirteitä.

154. Ensinnäkin on huomattava, että liitännäisvalituksen valittajien väitteet perustuvat pääasiallisesti siihen, että ne erottelevat toisistaan asiat, joilla on yhteys urheilun erityisluonteeseen ja joiden osalta välimiesmenettely CASissa on lähtökohtaisesti perusteltu hyväksyttävien intressien perusteella, ja asiat, joilla on taloudellinen ulottuvuus, jolla ei ole ilmeistä yhteyttä urheiluun, ja joiden ei tästä syystä tulisi kuulua CASin yksinomaiseen toimivaltaan.

155. Tämä päättely ei mielestäni ole vakuuttavaa, koska se perustuu keinotekoiselta vaikuttavaan erotteluun. Vaikka nimittäin erottelu ”puhtaasti urheiluun” liittyvien (tai urheilun muita kuin taloudellisia kysymyksiä koskevien) riitojen ja muiden, ”puhtaasti taloudellisten” riitojen välillä on teoriassa mahdollinen tietyissä tilanteissa, tämä kahtiajako ei ole mitenkään ilmeinen käytännössä, koska urheiluun liittyvät ja taloudelliset kysymykset ovat vaikeasti erotettavissa toisistaan.

156. Käsittelen tässä yhteydessä liitännäisvalituksen valittajien väitteidensä tueksi esittämää esimerkkiä, joka koskee yksittäistapauksessa urheilijalle annettua kilpailukieltopäätöstä, joka perustuu osallistumissääntöihin, jotka ovat mahdollisesti kilpailuoikeuden vastaisia. En ole varma, ymmärrätkö liitännäisvalituksen valittajien perustelut oikein, kun ne väittävät, että tällaisessa päätöksessä on ensisijaisesti kyse kilpailuoikeudellisista kysymyksistä ja että se, että riita on syntynyt ammattiurheilun yhteydessä, on vain sivuseikka. Se, että urheiluliiton säännöt riitautetaan kilpailuoikeuden perusteella, ei välttämättä merkitse sitä, että yksittäistapauksessa (osallistumissääntöjen perusteella) urheilijalle annettu kilpailukieltopäätös ei koske (puhtaasti) urheiluun liittyvää kysymystä. Näin ollen se, että tiettyjen urheilukilpailujen järjestämistä ja urheilijoiden osallistumista niihin koskevat urheiluliiton vahvistamat säännöt voivat olla suhteettomia niillä tavoiteltuihin tavoitteisiin nähden ja että ne saattavat vaikuttaa kielteisesti kilpailuun, ei merkitse, että sääntöjen urheilulliset tavoitteet eivät olisi hyväksyttäviä.

⁷² Esimerkiksi SEUT 102 artiklan ja ETA-sopimuksen 54 artiklan mukaisesta menettelystä 18.7.2018 annetussa Euroopan komission päätöksessä C(2018) 4761 final (asia AT.40099 – Google Android) komissio tarkasteli todettua kilpailunrajoitusta ”vahvistavia seikkoja” siinä päätöksensä jaksossa, jossa käsitellään kyseisen rikkomisen toteamista (1132–1145 perustelukappaleet), eikä siis erillisessä jaksossa rikkomisen toteamisen jälkeen.

157. Toiseksi on todettava, että sekä komissio riidanalaisessa päätöksessään että unionin yleinen tuomioistuin valituksenalaisessa tuomiossaan ovat perustellusti todenneet, että mekanismin, jonka mukaisesti riidat on aina ja pakottavasti ratkaistava välimiesmenettelyssä, käyttö oli yleisesti hyväksytty riitojen ratkaisumenetelmä ja että välityslausekkeen tekeminen ei itsessään rajoita kilpailua.⁷³ Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on muutenkin tulkinnut samoin, kun se on katsonut, että urheilun alalla on hyväksyttävää ohjata riita-asiat CASin kaltaiseen erikoistuneeseen kansainväliseen välitystuomioistuimeen, koska tällaisella mekanismilla taataan prosessuaalinen yhtenäisyys, oikeusvarmuus ja ratkaisujen saaminen nopeasti ja edullisesti, ja samalla Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on todennut, että CAS on riippumaton ja puolueeton elin.⁷⁴

158. Olisikin vaikea kuvitella, että urheilulajeja voitaisiin säännellä tai että niissä voitaisiin järjestää kilpailuja, jos jokaisella osallistujalla (urheilijalla tai urheiluseuralla) olisi mahdollisuus riitauttaa jokin tällaiseen tapahtumaan liittyvä seikka millä tahansa oikeudellisella perusteella kansallisissa tuomioistuimissa tai muissa lainkäyttötoimintaa harjoittavissa elimissä, varsinkin, kun on olemassa kansainvälisiä kilpailuja, jotka määritelmällisesti kuuluisivat potentiaalisesti hyvin usean kansallisen lainsäädännön soveltamisalaan, mistä seuraisi automaattisesti, että nykyinen järjestelmä pirstoutuisi.

159. Edellä esitetyn perusteella yhdyen unionin yleisen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomionsa 156 kohdassa esittämään arviointiin, jonka mukaan välimiesmenettelyn pakollisuus ja se, että ISUn välimiesmenettelysäännöissä CASille annetaan yksinomaisen toimivalta ratkaista kilpailukieltopäätöksiä koskevat riidat, on perusteltua, kun otetaan huomioon urheilun erityisluonteeseen liittyvät hyväksyttävät intressit. Katson näin ollen, että CASin kaltainen muu kuin valtion sääntelyn alainen elin, joka ratkaisee riidat ensimmäisenä tai toisena oikeusasteena ja jonka ratkaisuihin voidaan hakea muutosta, vaikkakin rajoitetusti, jonkin valtion tuomioistuimessa, joka käsittelee riidan viimeisenä oikeusasteena, sopii välityselimeksi kansainvälisen urheilun alalla.

160. Edellä esitetyn perusteella katson, että liitännäisvalituksen ensimmäisen valitusperusteen ensimmäinen osa on hylättävä.

C Liitännäisvalituksen ensimmäisen valitusperusteen toinen osa

161. Ensimmäisen valitusperusteensa toisessa osassa liitännäisvalituksen valittajat väittävät, että unionin yleinen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen, kun se katsoi, että välimiesmenettelysäännöt eivät ole omiaan vaarantamaan unionin kilpailuoikeuden täyttä tehokkuutta ja oikeutta tehokkaisuuteen oikeussuojakeinoihin tuomioistuimessa. Tältä osin kyseiset valittajat tuovat esiin useita kysymyksiä, joista keskusteltiin komissiossa käydyssä menettelyssä ja oikeudenkäynnissä unionin yleisessä tuomioistuimessa ja joihin kyseiset valittajat vetoavat nyt riitauttaakseen valituksenalaisen tuomion. Tarkemmin sanottuna liitännäisvalituksen valittajat kyseenalaistavat unionin yleisen tuomioistuimen arvioinnit, jotka koskevat ensinnäkin sitä, että CAS ja Tribunal fédéral suisse (Sveitsin valaliiton korkein oikeus) ovat unionin tuomioistuinjärjestelmään nähden ulkopuolisia tahoja ja sitä, missä rajoissa nämä kaksi elintä ottavat huomioon unionin kilpailulainsäädännön, toiseksi sitä, onko kyseinen välimiesmenettely

⁷³ Ks. valituksenalaisen tuomion 154 kohta ja riidanalaisen päätöksen 269 perustelukappale.

⁷⁴ Ks. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 2.10.2018, Mutu ja Pechstein v. Sveitsi (CE:ECHR:2018:1002JUD004057510, 98 ja 159 kohta).

urheilijoille tosiasiallisesti pakollinen, ja kolmanneksi sitä, onko kansallisten tuomioistuinten mahdollisuus valvoa ISUn seuraamuskäytäntöä ja sitä koskevia välitystuomioita pirstaleinen, rajallinen ja viime kädessä tehoton.⁷⁵

162. Muistutan ensinnäkin, että unionin oikeusjärjestys perustuu tuomioistuinjärjestelmään, jolla varmistetaan se, että unionin oikeutta tulkitaan johdonmukaisesti ja yhtenäisesti. Tässä yhteydessä kansallisten tuomioistuinten ja unionin tuomioistuimen tehtävänä on taata unionin oikeuden täysi ja tehokas soveltaminen kaikissa jäsenvaltioissa ja yksityisillä unionin oikeuden nojalla olevien oikeuksien oikeussuojaja,⁷⁶ mukaan lukien kilpailuoikeuden alalla.⁷⁷ Näin ollen välimiesmenettelyn käyttäminen on omiaan vaarantamaan unionin oikeuden täyden tehokkuuden ja unionin oikeuden yhtenäisyyden samoin kuin mahdollisuuden saada tehokasta oikeussuojaa tuomioistuimessa, jos välitystuomioistuin ei ole osa unionin tuomioistuinjärjestelmää eikä sitä, että kyseinen tuomioistuin noudattaa unionin oikeutta, valvota täysimääräisesti kansallisissa tuomioistuimissa.⁷⁸

163. Tältä osin on todettava, että unionin tuomioistuin erottelee toisistaan yhtäältä jäsenvaltioiden kanssa tehdyt sopimukset, joissa yksityisten sopimuspuolten on hyväksyttävä välimiesmenettelyn käyttö ja joilla jäsenvaltiot syrjäyttävät omien tuomioistuintensa toimivallan ratkaista riidat, ja toisaalta kaupalliset välimiesmenettelyt, joista kyseessä olevat sopimuspuolet ovat vapaasti sopineet ja jotka koskevat vertaisten välisiä riitoja.⁷⁹

164. Liitännäisvalituksensa tueksi valittajat väittävät, että kyseisiä välimiesmenettelysääntöjä ei voida pitää varsinaisesti kaupallista välimiesmenettelyä koskevinä sääntöinä ja niitä on arvioitava samankaltaisesti kuin välityslausekkeita, joita käsiteltiin tuomiossa Achmea ja tuomiossa PL Holdings, koska CASin yksinomainen toimivalta, johon urheilijoiden on suostuttava, on samankaltainen kuin se toimivalta, josta jäsenvaltiot määräävät yksityisten osapuolten riitojen ratkaisemisen osalta kahdenvälisissä investointisopimuksissa. Katson kuitenkin, että mainituissa tuomioissa sovellettua päättelyä ei voida missään tapauksessa soveltaa käsiteltävässä asiassa kyseessä oleviin välimiesmenettelysääntöihin, kun erityisesti otetaan huomioon näiden välimiesmenettelyjen erilaisuus.

165. Toisin kuin tuomiossa Achmea ja tuomiossa PL Holdings, joissa oli kyse jäsenvaltioiden kanssa tehdyistä (kahdenvälisistä investointi)sopimuksista ja keskinäisen luottamuksen periaatteesta ja jäsenvaltioiden välisen vilpittömän yhteistyön periaatteesta, mitkä periaatteet estivät näitä jäsenvaltioita sallimasta sitä, että yksityiset sopimuspuolet saattaisivat riidat sellaisen elimen ratkaistavaksi, joka ei kuulu unionin tuomioistuinjärjestelmään,⁸⁰ tässä asiassa kyseessä olevaa välimiesmenettelyä sovelletaan yksityisten osapuolten ja kansainvälisen urheiluliiton (eikä jäsenvaltion) välisissä suhteissa. Siten on niin, kuten unionin yleinen tuomioistuin on todennut valituksenalaisen tuomionsa 162 kohdassa, että CASin perustaminen ei perustu sopimukseen, jossa jäsenvaltiot olisivat sopineet syrjäyttävänsä omien tuomioistuintensa toimivallan riidoissa,

⁷⁵ Ks. riidanalaisen päätöksen 270–286 perustelukappale.

⁷⁶ Ks. tuomio 6.3.2018, Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158, 35 ja 36 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

⁷⁷ Ks. tuomio 9.2.2022, Sped-Pro v. komissio (T-791/19, EU:T:2022:67, 91 kohta).

⁷⁸ Ks. tuomio 26.10.2021, PL Holdings (C-109/20, EU:C:2021:875, 45 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen) ja tuomio 6.3.2018, Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158, 58–60 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

⁷⁹ Ks. tuomio 6.3.2018, Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158, 55 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

⁸⁰ Ks. tuomio 26.10.2021, PL Holdings (C-109/20, EU:C:2021:875, 45–47 kohta) ja tuomio 6.3. 2018, Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158, 58–60 kohta).

jotka voivat koskea kilpailuoikeuden soveltamista ja tulkintaa. Näin ollen – edellä esitetyistä syistä – edellä mainituista tuomioista ilmeneviä periaatteita ei voida soveltaa analogisesti tässä asiassa.

166. Toiseksi on todettava, että sekä liitännäisvalituksen valittajat että komissio väittävät, että unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt virheen, kun se ei ole ottanut huomioon sitä, miten välimiesmenettely urheilussa konkreettisesti on järjestetty, ja erityisesti sitä, että kyse ei ole varsinaisesta kaupallisesta välimiesmenettelystä, josta sopimuspuolet olisivat sopineet vapaasti, vaan välimiesmenettelystä, josta ISU on määrännyt yksipuolisesti ainoana riidanratkaisukeinona, jota urheilijat voivat käyttää, sillä uhalla, että urheilijoita kielletään osallistumasta kyseisen liiton järjestämiin kilpailuihin, eli siis uhalla, että kyseiset urheilijat eivät voi harjoittaa ammattiaan.

167. Vaikka urheiluliiton ja urheilijoiden välillä voi kylläkin vallita sellainen vallan epätasapaino, jonka perusteella voidaan tulkita, ettei urheilijoilla ole muuta vaihtoehtoa kuin noudattaa kyseisen liiton sääntöjä,⁸¹ katson, että tällainen väite ei voi menestyä, kun yhtäältä CASin riippumattomuutta ja puolueettomuutta ei ole saatettu kyseenalaiseksi ja kun toisaalta CASin välimiesmenettelyn käyttöä voidaan perustella hyväksyttävillä intresseillä, jotka liittyvät vaatimukseen siitä, että urheiluun liittyvät riidat on käsiteltävä erikoistuneessa lainkäyttöelimestä.⁸²

168. Näin ollen katson unionin yleisen tuomioistuimen tavoin, että kyseessä olevat välimiesmenettelysäännöt eivät ole konkreettisesti ja yksinään omiaan vahvistamaan ISUn osallistumissäännöistä aiheutuvaa kilpailunrajoitusta.

169. Edellä esitetyn perusteella katson, että liitännäisvalituksen ensimmäinen valitusperuste on hylättävä.

V Ratkaisuehdotus

170. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin ratkaisee asian seuraavasti:

- Euroopan unionin yleisen tuomioistuimen 16.12.2020 antama tuomio International Skating Union v. komissio (T-93/18, EU:T:2020:610) kumotaan;
- asia palautetaan Euroopan unionin yleisen tuomioistuimen ratkaistavaksi;
- liitännäisvalitus hylätään ja
- oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin.

⁸¹ Ks. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 2.10.2018, Mutu ja Pechstein v. Sveitsi (CE:ECHR:2018:1002JUD004057510, 113–115 kohta).

⁸² Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 157–159 kohta.